

NAŠA PETRŽALKA

Číslo 7-8/2025 | Ročník 7
Júl/August 2025 | petrzalka.sk

Naskenujte QR kód
a čítajte online

KTO JE PRE VÁS OSOBNOSŤOU PETRŽALKY? HLASUJTE ZA CENU VEREJNOSTI. STR. 10 – 11

SÍDLISKOVÉ MORE BY KONEČNE MALO BYŤ NAOZAJ PETRŽALSKÉ

STR. 4 – 6

Petržalskí poslanci odklepli kúpu Veľkého Draždiaka. Samosprávu to bude stáť viac ako 3 milióny eur. | Foto: Idea Production

SOKOLIA HLIADKA

Obyvatelia bytových domov na Andrusovovej a Krásnohorskej ulici majú už takmer mesiac nových susedov. Na strechách pribudli priestranné búdky, do ktorých členovia občianskeho združenia **Falcon Wings** umiestnili po tri sokoly sťahovavé. Cieľom je, aby sa rozmnožili a založili v Petržalke vlastnú populáciu. Keďže ide o dravce, ktoré lovia iné vtáky, mali by postupne upraviť stavy holubov, ktoré sa v mestských

aglomeráciách stávajú vážnym problémom. Petržalka nie je prvou bratislavskou mestskou časťou, ktorá sa rozhodla týmto spôsobom humánne eliminovať premnožené holuby. Sokoly už využívajú Podunajské Biskupice a Ružinov, dlhodobé skúsenosti s nimi majú aj mestá Topoľčany či Senica.

STR. 8

PETRŽALKA ODKÚPI PRIESTORY BÝVALEJ BANKY, BUDÚ TAM BYTY

Po rekonštrukcii objektu na Rovniankovej súčasným majiteľom získa samospráva desať bytov pre nedostatkové profesie.

STR. 7

ROZTLIESKAVAČKY NIE SÚ ŽIADNE MRCHY

Tohoročné majstrovstvá Slovenska v cheerleadingu doslova ovládli dve petržalské družstvá. Tím zo ZŠ Budatínska vybojoval najcennejší zlatý kov, ZŠ Turnianska skončila v tesnom závесе na 2. mieste.

STR. 26 – 27

PRESUN Z „DOSTIŽKY“ FESTIVALU NEUŠKODIL

Dni Petržalky na novom mieste bodovali, pocit dokonalosti kazil prach.

Tohtoročné Dni Petržalky opäť s dobrou energiou od Veolie (19. – 22. jún) priniesli viacero noviniek. Tou najväčšou bola zmena miesta – z dostihovej dráhy sa festival po 27 rokoch presunul do areálu Ekonomickej univerzity Bratislava. Po prvý raz bol program rozložený až do štyroch dní a premiérov, v prvý deň podujatia, sa konal folklórny festival. Na radosť mnohých sa opäť vrátila súťaž psích miláčikov Petržalský oriešok.

Napriek počiatočným rozpakom – vyvolávala ich predovšetkým zmena miesta – sa napokon festival skončil úspechom, čo potvrdzujú nielen reakcie na sociálnych sieťach, ale aj odpovede vyše troch stoviek respondentov, ktorí sa zúčastnili dotazníkového prieskumu. Dodajme, že podľa údajov z počítačadiel inštalovaných na vstupoch do areálu EUBA festival počas štyroch dní navštívilo 30-tisíc unikátnych návštevníkov. Najväčší nápor zažil areál EUBA v sobotu.

Zo štyridsiatich interpretov – kapiel, súborov aj jednotlivcov – bezkonkurenčne najviac zaujal **Richard Müller** – jeho koncert ocenilo 45,6 % respondentov dotazníka. Nasledovali **Heľpenine oči** (27 %), **Vidiek** (35,7 %), **Helena Vondráčková** (33,8 %) a **Kandráčovci** (31,5 %).

Čo zlepšiť?

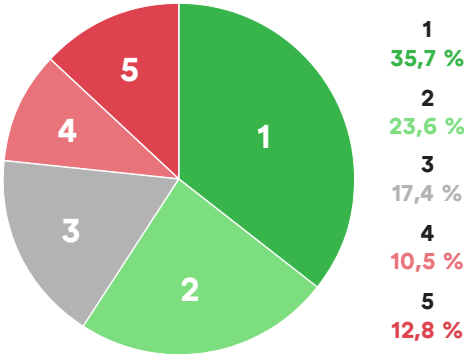
Ako to už býva – nikdy nebudú spokojní všetci. Na otázku, čo by návštevníci petržalského festivalu zlepšili, tentoraz najčastejšie odpovedali: výber interpretov (50 %). Nasledovala lokalita (29 %), ponuka v stánkoch (29 %), prehľadnosť a značenie na mieste (13,8 %).

Najviac spomínaným mínusom bola prašnosť a zlé ozvučenie, ktoré pokazilo zážitok z viacerých koncertov. Ľuďom chýbali aj stojany na bicykle, väčší výber nealka či zálohované poháre. Niektorých odradila horšia dostupnosť (posilnenie spojov nezaznamenali). Prijali by aj viac miesta na oddych v tieni, aké tento rok poskytol jeden z hlavných partnerov podujatia Budiš.

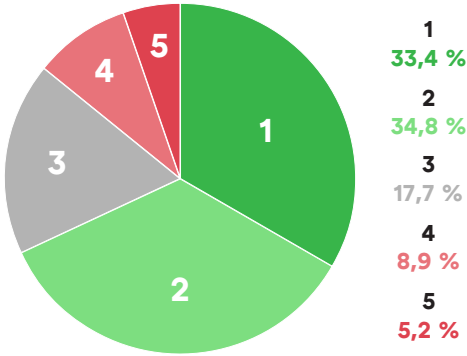
„Spätná väzba návštevníkov je pre nás cenným zdrojom informácií,“ skonštatovala **Barbora Šaling Legényová**, supervízorka Dní Petržalky. „Ďakujeme za ne a v ďalšom ročníku urobíme všetko pre to, aby sme ich odstránili.“

Martina Štefániková

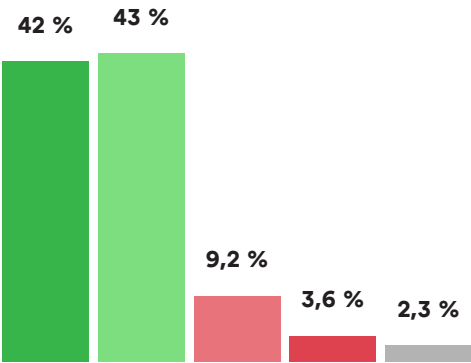
Spokojnosť s novým miestom konania
hodnotenie ako v škole od 1 do 5

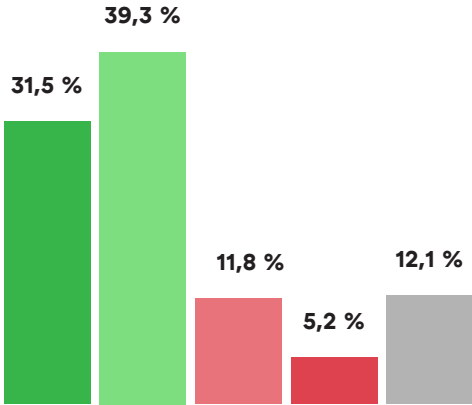
Celková spokojnosť s festivalom
hodnotenie ako v škole od 1 do 5

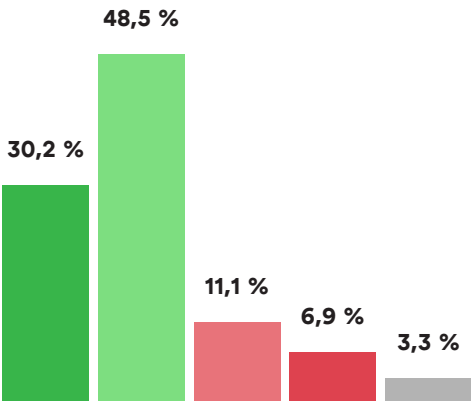
Čistota na festivale

Gastro ponuka

Kvalita programu

Zdroj: Dotazníkový prieskum, petrzalka.sk

DOPLŇUJÚCE VOĽBY BUDÚ V SEPTEMBRI, PRIHLÁSTE SA DO KOMISIE

Nového starostu si Petržalka zvolí v doplnujúcich voľbách v sobotu **6. septembra 2025**. Kandidátky bolo treba odovzdať do 8. júla, v čase uzávierky boli známi dvaja adepti – bývalý starosta **Ján Hrčka**, a tiež miestny poslanec **Juraj Mravec** – obaja ako nezávislí kandidáti.

AKTUÁLNE

VOĽBY DO
ORGÁNOV
SAMOSPRÁVY
OBCÍ
2025

Podťe do komisie

Z volebného zákona síce vyplýva, že „*okresková volebná komisia je zriadená na celé volebné obdobie*“, v doplnujúcich voľbách by mali preto do okrskových volebných komisií zasadiť rovnakí členovia ako v riadnych komunálnych voľbách v roku 2022, no nie každému to okolnosti umožňujú.

Petržalka preto hľadá na ich posty náhradníkov. Prihlá-

siť sa môžu cez jednoduchý online formulár na webe **volby.petrzalka.sk**, kde nájdu aj ostatné detaily k septembrovým doplnujúcim voľbám.

Informácie o ne/účasti vo volebnej komisii záujemcom poskytnú kolegyne z referátu organizačných vecí. Odmena pre radového člena komisie je stanovená na **73,45 €**.

REKONŠTRUKCIA OVÁLU NA ZŠ TUPOLEVOVA

Tartan na ovále na ZŠ Tupolevova, prvom zo školských oválov, už dosluhuje. | Foto: MiÚ Petržalka

Tartanová dráha na ZŠ Tupolevova prechádza komplexnou obnovou. Práce na rekonštrukcii povrchu atletického oválu začali koncom júna, v závislosti od počasia by mali trvať **do 30. júla**. Ich súčasťou je odstránenie nevyhovujúceho tartanového povrchu, vyčistenie obrubníkov a plochy oválu, vyspravenie podkladového asfaltu a nanosenie novej vrstvy tartanového povrchu s čiarovaním. Okolie atletického oválu je oplotené, z bezpečnostných dôvodov je vhodné počas prác nevstupovať do vyhradeného priestoru.

AKTUÁLNE

KLIENTSKE CENTRUM PAAS AJ NA ÚRADE

Bratislavský
parkovací
asistent
paas

Od 1. júla v Technopole na Kutlíkovej 17 dočasne pôsobí clientske centrum celomestskej parkovacej politiky PAAS („biele čiary“). V Petržalke funguje PAAS v zónach Dvory 4 – 6, Šustekova a okolie a – onedlho by sa mali pridať Háje 2 a 3. Ak bývate v uvedených lokalitách a potrebujete si predĺžiť platnosť parkovacích kariet, vybaviť si nové, či len poradiť s nejasnosťami, tím PAAS nájdete od pondelka do piatka **na prízemí miestneho úradu v miestnosti č. 001**. Viac info na **paas.sk**. V pracovných dňoch od 8:00 do 18:00 môžete využiť aj **infolinku 0800 222 888**.

BEZPLATNÁ PRÁVNA PORADŇA V LETNOM REŽIME

Počas letných mesiacov, teda v júli a v auguste, bude Petržalská bezplatná právna poradňa fungovať v mierne obmedzenom režime. Advokáti a advokátky budú k dispozícii každú **stredu od 13:00 do 15:00 – pozor, na 4. poschodí v kancelárii č. 419**. Pred príchodom sa však treba objednať na konkrétny termín – telefonicky na tel. č. 08/68 288 819 alebo mailom na **poradna@petrzalka.sk**.

AKTUÁLNE

ELEKTRIČKU SPUSTIA KONCOM JÚLA

Električka v bratislavskej Petržalke má po novej električkovej trati začať premávať **27. júla 2025**. Dovtedy majú byť nainštalované prístrešky na zastávkach MHD, dokončené terénne úpravy pozdĺž trate, chodníky obsluhujúce trať, vrátane pešieho prepojenia so štvrtou Slnecnice, všetky prístupia a vyznačená celá cyklotrasa od Janíkovho dvora do centra mesta. Informoval o tom hovorca Bratislavy **Peter Bubla**. Termín spustenia električky sa v minulosti viackrát presúval. Víkend pred spustením električky do plnej prevádzky sa budú ešte naposledy zaškoľovať vodiči. Výstavba financovaná z eurofondov sa začala ešte v roku 2021, termín dokončenia projektu sa v minulosti viackrát odkladal. Obyvatelia veria, že tentoraz už električka na trať naozaj vyrazí.

AKTUÁLNE

OSVIEŽTE SA
s Petržalkou

14 lokalít – 3 nápoje – 8 víkendov
piatky a soboty od 16:00 do 20:00

- 4. a 5. júl Nobelovo námestie + medzi ihriskom Fedinova a ŠH Prokofievova
- 11. a 12. júl Šášovská ulica (blízko ihriska Jama) + Daliborovo námestie
- 18. a 19. júl roh Humenského námestia a Žehrianskej ulice + Ovsíštské námestie

Ďalšie termíny:
25. a 26. júl – 1. a 2. august
8. a 9. august – 15. a 16. august
22. a 23. august
viac info čoskoro na petrzalka.sk

Stranu pripravili
Silvia Šimeková, Martina Štefániková

SÍDLISKOVÉ MORE BY KONEČNE MALO BYŤ NAOZAJ PETRŽALSKÉ

Petržalskí poslanci odklepli kúpu Veľkého Draždiaka. Samosprávu to bude stáť viac ako 3 milióny eur.

Okolie Veľkého Draždiaka petržalská samospráva systematicky zveľaduje už niekoľko rokov – a to aj napriek tomu, že doteraz jej jazero nepatrilo. | Foto: Matúš Bednarič

Obavy obyvateľov Petržalky z rozšírenia zástavby na brehoch Veľkého Draždiaka či z ohradenia a spoplatnenia vstupu do areálu obľúbeného štrkoviska by mali byť zažehnané. Petržalská samospráva sa totiž dohodla so štátnym podnikom **Lesy SR** na kúpe značnej časti pozemkov v okolí jazera, ale tiež na jeho dne. Cena za pozemky v celkovej výmere **176 052 m²** bola určená na základe znaleckého posudku na **3 088 951 eur** bez DPH. Sumu uhradí mestská časť v štyroch, resp. v piatich splátkach. Na júnovom zasadnutí miestneho zastupiteľstva o tom rozhodli petržalskí poslanci.

„Myslím si, že je to jeden obrovský historický krok, ktorý sa Petržalke

podaril. Je to srdce Petržalky, ktoré bolo aj nebolo naše, keďže mestská časť tam nevlastnila takmer nič. Je tam len nejaká časť, ktorej vlastníkom je hlavné mesto a mestská časť ju má v správe,“ uviedla pre TASR zastupujúca starostka Petržalky **Iveta Jančoková**.

Pokračovanie v revitalizácii

Okolie Veľkého Draždiaka petržalská samospráva systematicky zveľaduje už niekoľko rokov – a to aj napriek tomu, že doteraz jej jazero nepatrilo. Pri viacerých bufetoch boli inštalované kontajnerové toalety (bufety Šutrovka, Barracuda a Spojka), v rámci revitalizácie brehov pribudli na viacerých miestach

trávnaté koberce, (v týchto dňoch bolo vysadených ďalších 1 000 m² pri bufete Barracuda), vrátane automatickej závlahy z neďalekej studne. Komfort návštevníkov zvýšil drevený mobiliár – prezličky kabíny a ležadlá, päť tienidiel na trávniku zo strany Antolskej na ochranu pred slnkom a tiež tri pitné fontány. Súčasťou jazera sa stalo dokonca aj umelecké dielo – šmykľavka *Mušla* z 80. rokov od známeho sochára **Alexandra Bilkoviča**, ktorú zachránilo OZ Konduktor, a ktorá slúži deťom od júla 2021.

V roku 2023 mestská časť výhodne kúpila Tenisový areál Slávia Právnik Bratislava v tesnom susedstve štrkoviska, ktorý začala rekonštruovať – a to aj

vďaka dotácii od **Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry (SIEA)** vo výške viac ako 2,05 milióna eur.

Snaha pokračovať vo zveľadovaní obľúbenej lokality bol jeden z dôvodov, prečo bývalý starosta **Ján Hrčka** začal ešte v roku 2024 rokovania s Lesmi SR a ministerstvom pôdohospodárstva o možnosti odkúpenia ich pozemkov.

Ďalším dôvodom boli obavy obyvateľov, že by sa Veľký Draždiak mohol dostať do rúk súkromníka, pričom existovalo riziko, že pri prípadnej zmene územného plánu by sa v niektorých častiach areálu mohlo stavať. Jančoková považuje za dôležité aj to, že vďaka kúpe sa mestská časť stane účastníkom konania

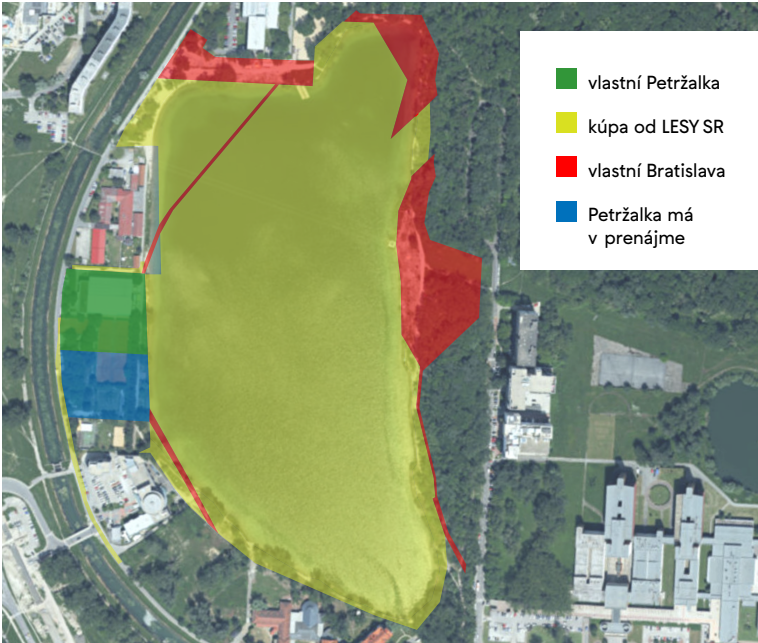
v prípade, ak by na pozemkoch, ktorých nie je vlastníkom, prišlo k nejakým investičným zámerom. „Deklaroval to bývalý starosta a deklaram, že za tohto vedenia sa Veľký Draždiak nepoplatňovať určite nebude. Vnímame to ako verejný priestor, ktorý má byť voľne k dispozícii a bezplatný,“ povedala pre TASR Jančoková.

Dôležité dno

Ako vysvetľuje dôvodová správa k materiálu, ktorý bol predložený poslancom na zasadnutí zastupiteľstva, dôležitým momentom je, že odkúpenie sa týka aj pozemkov pod vodnou hladinou. Bolo tu totiž riziko, že iný vlastník s právnym vzťahom k pozemkom pod vodnou plochou by mohol prístup do jazera podmieniť napríklad vstupným pre verejnosť, respektíve by voči mestskej časti začal vznášať peňažné alebo nepeňažné nároky za „neobmedzovanie“ prístupu verejnosti do jazera.

Kúpu pozemkov zaplatí mestská časť v splátkach. Prvú z nich by mala uhradiť investičným úverom. Miestny úrad pôvodne navrhoval, aby bola splátka uhradená rezervným fondom, ktorý by bol krytý kontokorentným úverom (ide o úver, ktorý sa neviaže na účel, a ak to samospráva v konečnom dôsledku nepotrebuje, nemusí ho ani čerpať, poz. red.). Takéto riešenie považoval úrad za výhodné aj preto, lebo v prípade nečerpania úveru by nemusel platiť poplatky. Niektorí z poslancov to však vyhodnotili ako rizikové, nepozdávalo sa im „vybielenie rezervného fondu na nulu“. Zvyšné splátky majú byť súčasťou rozpočtu v ďalších rozpočtových obdobiach. Ďalšie podrobnosti o projekte Veľký Draždiak nájdete v septembrovom čísle novín Naša Petržalka.

TASR, Martina Štefániková

Mapa pozemkov, ktoré chce získať mestská časť od LESOV SR.

Kúpa Veľkého Draždiaka v číslach			
Kategória pozemku	Výmera v m²	Cena	Cena za m²
Pod jazerom	161 058,00	2 030 941,38 €	12,61 €
Breh jazera	3 414,00	452 457,42 €	132,53 €
Pod komunikáciami	3 260,00	176 381,64 €	59,03 €
V prírodnom prostredí	8 592,00	429 170,40 €	49,95 €

CENOVÚ PONUKU POKLADÁME ZA FÉROVÚ

Petržalská samospráva urobila ďalší krok k tomu, aby sa – súdiac podľa reakcií obyvateľov – jeden z najcennejších pokladov sídliska, štrkovisko Veľký Draždiak, dostalo pod ochranné krídla mestskej časti. O detailoch kúpy jazera sme sa zhovárali s vicestarostom a členom finančnej komisie miestneho zastupiteľstva Jánom Karmanom.

Petržalka má za pozemky v okolí a pod hladinou Veľkého Draždiaka zaplatiť takmer 3,1 milióna eur bez DPH. Je cena, ktorú vyrokovala najvýhodnejšia?

Cena je stanovená na základe štandardného znaleckého posudku, pričom jednotkové ceny sa líšia v závislosti od umiestnenia, napr. za 1 m² pod vodnou hladinou zaplatíme 12,61 eur, zatiaľ čo v prírodnom prostredí je to 49,95 €/m² a za breh jazera 132,53 €/m². Keďže vlastníkom pozemkov je štátny podnik, musí sa aj on riadiť zásadami hospodárenia a konať v zmysle zákona o lesoch. Z neho vyplýva, že majetok vo vlastníctve štátu možno predat priamo len za cenu určenú znaleckým posudkom. Každopádne, ponuku pokladáme za férovú a veľmi korektnú.

Predmetom rokovania však boli aj podmienky úhrady kúpnej ceny a tiež samotný rozsah kúpy, niektoré parcely totiž bude potrebné ešte geometricky oddeliť.

Je už kúpa dohodnutá do takej miery, že ju nič nezvráti?

Komunikácia so zástupcami Lesov SR je veľmi seriózna a veríme, že bude onedlho spečatená podpisom kúpnej zmluvy. Samozrejme, je ešte v zmysle zákona potrebný súhlas zakladateľa, teda Ministerstva pôdohospodárstva SR, s ktorým bývalý starosta Hrčka tiež vyrokoval predbežnú dohodu.

Poslanci teda schválili kúpu pozemkov – čo sa bude diať teraz a je nejaký predpoklad, kedy by mohla byť zmluva podpísaná?

Ten zásadný a najdôležitejší krok už máme za sebou, súhlas miestneho zastupiteľstva bol kľúčový pre ďalšie rokovania o procese predaja. Ďalšie kroky budú nasledovať čoskoro.

Čo kúpa prinesie mestskej časti, ale najmä jej obyvateľom?

Chceme do tohto územia investovať a okolie jazera zveľadiť. Dlhé roky slúži Petržalkanom, ale mestská časť donedávna nevlastnila ani samotné jazero, ani žiadne pozemky v jeho okolí. To sa zmenilo kúpou športovej haly v roku 2023 a teraz aj kúpou celého jazera, vďaka čomu bude postavenie mestskej časti dominantné. Zároveň to znamená silnejšiu pozíciu aj vo vzťahu k pripravovaným developerským projektom a ochrannú zónu medzi lesoparkom a jazerom.

Má už samospráva s Draždiakom nejaké konkrétne plány?

Cieľom mestskej časti je zachovanie verejného charakteru jazera a rozšírenie jeho rekreačno-športového potenciálu. Pripravujeme dotvorenie brehovej línie, zmenšenie sklonu pláže, rozšírenie kapacity tých častí pláže, ktoré sú vhodné na pobyt či vybudovanie chodníka okolo celého jazera. Architektonicko-krajinárska štúdia, ktorú si dala Mestská časť Petržalka vypracovať, ide dokonca hlbšie a ponúka nám komplexnú víziu ako zachovať charakter génia loci – pochopiť územie a súčasný spôsob užívania i rozvoj jeho kvalít. Máme ambíciu podporovať a rozvíjať existujúce charaktery, biotopy a funkcie brehov.

Martina Štefániková

PSIE EXKREMENTY NA BREHU JAZERA MÔŽU BYŤ VÁŽNOU HROZBOU

Horúce počasie oveľa viac láka na prechádzky pri Veľkom Draždiaku aj psíčkarov s ich štvornohými miláčikmi. Niektorí však nedodržiavajú podmienky, ktoré Petržalka definovala vo všeobecne záväznom nariadení.

To zakazuje v lokalite Veľkého Draždiaka jednak pohyb psíka bez vódzky, ale tiež jeho kúpanie v jazere. „Samozrejme, rozumieme, že chcú majiteľia psíkov osviežiť, ale na to môžu využiť neďaleké Chorvátske rameno,“ pripomína vedúca oddelenia životného prostredia a územného rozvoja **Miriám Kamhiyehová**.

„V Petržalke máme psíkov radi, no podmienka pohybu na vódzke nie je pri Draždiaku bezdôvodná – a to najmä v tomto období, kedy je tam viac ľudí ako zvyčajne. Mnohí môžu mať zo psov panický strach a horúce počasie ovplyvňuje nielen správanie ľudí, ale aj zvierat, ktoré môžu reagovať podráždene,“ doplna.

Nebezpečné znečistenie

Ako upozorňuje Kamhiyehová, ešte väčším problémom je v poslednom období množstvo psích exkrementov, ktoré v hojnom počte

Foto: Envato Elements

znečisťujú brehy štrkoviska. No nielen tie. „Je to veľmi nepríjemné, lebo väčšina exkrementov je na plážach, ktoré by mali slúžiť na oddych. Druhá vec je, že tieto exkrementy sa môžu veľmi rýchlo dostať do vody. Zmena klímy totiž prináša nielen horúčavy, ale aj privalové dažde, ktoré exkrementy spláchnu do vody a následne, pri vysokých teplotách, ktoré teraz sú, môže voda veľmi rýchlo eutrofizovať. To znamená, že sa nám tam začnú tvoriť sinice, riasy a samozrejme, koliformné baktérie. A toto všetko môže zapríčiniť také znečistenie vody, že to môže kúpajúcim spôsobiť závažné zdravotné problémy,“ varuje Kamhiyehová.

Dodáva, že jazero sa s takou náložou znečistenia – na rozdiel od výlučkov živočíchov,

ktoré sú prirodzenými obyvateľmi vodných plôch, ako labute, kačky či bobry – nedokáže vysporiadať.

„Preto by sme chceli apelovať na všetkých, ktorí k jazeru chodia so svojimi psíčkami, aby po nich naozaj dôsledne upratovali. V okolí jazera je množstvo košov, do ktorých môžu psie exkrementy odbodiť,“ pripomína. V najbližších dňoch pribudnú v areáli Veľkého Draždiaka nové informačné tabule s podmienkami pohybu domácich miláčikov v lokalite jazera.

Martina Štefániková

INZERCIA

Zahryznite sa do leta na Zelenej streche

A vychutnajte si ho spolu s nami

Každý týždeň na Nivách		
7.00 - 8.00 Pondelok a streda Ranné bežecké tréningy	7.15 - 8.15 Utorok a štvrtok Ranná joga v Átriu	18.00 - 19.00 Utorok a štvrtok Večerné bežecké tréningy
19.00 - 20.00 Streda Cestovateľské kino s Nomadix	19.00 - 21.00 Štvrtok a piatok Tančiareň s ByRamos	18.00 - 22.00 Sobota Sunset Parties

Viac informácií na nivy.com

Toto sú **nivy**®

PETRŽALKA ODKÚPI PRIESTORY V BUDOVE BÝVALEJ EXPOZITÚRY VÚB NA ROVNIANKOVEJ ULICI

Dlhodobo opustená a chátrajúca budova lákala ľudí bez domova, po jej rekonštrukcii by sa to malo zmeniť.

Mestská časť Bratislava-Petržalka chce odkúpiť desať bytov v celkovej sume viac ako 1,3 milióna eur bez DPH na Rovniankovej ulici, v tesnom susedstve Domu kultúry Zrkadlový háj. Byty vzniknú po rekonštrukcii a nadstavbe niekdajšej Expozitúry VÚB, realizovať ju bude súčasný majiteľ budovy.

Prostriedky na kúpu bytov plánuje samospráva čerpať z hospodárskeho prebytku uloženého v rezervnom fonde. Na júnovom zasadnutí zastupiteľstva mestskej časti to odhlasili miestni poslanci.

Byty aj pre nedostatkové profesie

Budúce byty, ktoré vzniknú z pôvodne administratívnych priestorov, budú mať výmeru od 33 do 66 m². Samospráva by ich ponúkla pre potreby vybraných kategórií zamestnancov, medzi ktoré patria napríklad učiteľky či opatrovatelky. Mestská časť už v minulosti takýmto spôsobom rozšírila možnosti poskytnutia ubytovania pre svojich zamestnancov v objektoch na ulici Ondreja Štefánka, kde vlastní deväť jedno- a dvojizbových nájomných bytov.

„Je v našom záujme približovať sa potrebám zamestnancov a pomôcť tým, ktorí to potrebujú. Okrem toho kúpou objektu a poskytnutím benefitu vo forme dostupného nájomného bývania môžeme prilákať chýbajúce posily,“ opisuje výhody kúpy zastupujúca starostka Petržalky **Iveta Jančoková**.

V súvislosti s dopytom po takýchto bytových priestoroch vyhlásila petržalská samospráva verejné obstarávanie. Prihlásila sa do neho aj prešovská spoločnosť PGT PREMIUM, s.r.o., ktorá je vlastníkom budovy na Rovniankovej a ktorá nakoniec súťaž vyhrala.

Zmluva bola podpísaná 3. júla. Prestavba a nadstavba by mala byť ukončená do jedného roka, realizovať ju bude súčasný majiteľ budovy. Po rekonštrukcii bude mať štyri nadzemné podlažia a garáž.

Pobočka VÚB na Rovniankovej čaká rekonštrukcia. Činnosť ukončila pred ôsmimi rokmi, odvtedy chátra.
Foto: Martina Štefániková

Budova je v súčasnosti v zlom technickom stave. Nesplňa energetické ani estetické kritériá. Priestory sa nevyužívajú už osem rokov, čo potvrdila aj špecialistka marketingovej komunikácie VÚB **Jana Tuhá**. „Pobočka VÚB banky na Rovniankovej ulici ukončila činnosť k 1. 7. 2017. Dôvodom bolo dlhodobo nízke využívanie tejto prevádzky a s tým súvisiaca nízka efektívnosť jej fungovania.“

Problémová lokalita bude minulosťou

Lokalita v okolí bývalej Expozitúry VÚB je dlhodobo vnímaná ako problémová. Chátrajúca budova je tŕňom v oku najmä pre obyvateľov okolitých bytových domov aj preto, že prístup k vonkajšiemu podlažiu obývajúcich ľudí bez domova a rôzni neprispôsobiví občania. Tí pravidelne znečisťujú miestny areál, schodisko a aj výklenok susednej budovy.

Mestská časť pravidelne eviduje k tejto lokalite desiatky podnetov a aj napriek tomu, že sa v okolí nachádzajú nevysporiadané pozemky, pozemky v správe hlavného mesta

či súkromných vlastníkov, túto lokalitu pravidelne upratuje.

Jančoková tvrdí, že komplexná revitalizácia objektu a riešenie problematickej situácie je aj v záujme predávajúceho. „Záleží nám na tom, aby sa obyvatelia vo svojom prostredí cítili dobre a bezpečne, a preto sme žiadali hlavné mesto aj o zverenie okolitých pozemkov do našej správy s cieľom revitalizácie okolia. Žiadosť bola zamietnutá, napriek tomu sa plánujeme s touto požiadavkou obrátiť na mesto opäť.“

Na atraktivite budove pridáva aj výhodná poloha. Lokalita v susedstve Domu kultúry Zrkadlový háj je totiž jedným zo strategických verejných priestranstiev Petržalky. Budova bývalej Expozitúry VÚB má výhodnú polohu v blízkosti hlavnej tepny mestskej hromadnej dopravy, školských zariadení, zdravotného strediska, klubovne seniorov či obchodného centra. Lukratívnosť objektu zvýši po dokončení aj predĺženie električkovej trate až do Janíkovho dvora.

Simona PaPovčíková

SÍDLISKOVÁ SOKOLIA POHOTOVOŠŤ

Na dva petržalské paneláky sa pristahovali sokoly. Mali by fungovať ako ekohliadka proti holubom.

Obyvatelia bytových domov na Andrusovovej a Krásnohorskej majú už takmer mesiac nových susedov. Na strechách pribudli priestranné búdky, do ktorých členovia občianskeho združenia

Falcon Wings – Jan Šenkýrik a **Peter Ondrejmiška**, umiestnili po tri sokoly sťahovavé. „Dva

TÉMA *samec a jednu samičku. Cieľom totiž je, aby sa rozmnožili a založili v Petržalke vlastnú populáciu,*“ vysvetľuje Šenkýrik. Keďže ide o dravce, ktoré lovia iné vtáky, mali by postupne upraviť stavy holubov, ktoré sa v mestských aglomeráciách stávajú vážnym problémom.

Petržalka nie je prvou bratislavskou mestskou časťou, ktorá sa rozhodla týmto spôsobom humánne eliminovať premnožené holuby. Sokoly využívajú už Podunajské Biskupice, Ružinov, dlhodobé skúsenosti s nimi majú aj mestá Topoľčany či Senica.

MUSELI SI ZVYKNÚŤ

Sokoly na petržalské strechy umiestnili v polovici júna. Tieto vtáky si ani v prírode nestavajú vlastné hniezda. Hniezdia na skalných stenách alebo sa nasťahujú do opustených hniezd iných druhov. Náhradné ubytovanie preto pre ne nie je problém. Predsa si však musia zvyknúť na okolie. „Preto sme ich zhruba desať dní museli nechať zatvorené,“ približuje Ondrejmiška a jedným dychom upokojuje: „Netreba sa však o ne báť, nemajú z toho žiadnu traumu. Sedia a sledujú okolie, prívkyajú si naň. Ak by sme búdky otvorili, uleteli by a nevedeli, kam sa majú vrátiť.“

Samozrejme, o sokoly je počas tohto obdobia kráľovsky postarané. Každý deň dostanú jedlo – kŕmené sú holubím mäsom a čerstvou vodou. Ošetrovatelia ich zároveň kontrolujú, či sú po všetkých stránkach v poriadku.

Z búdok sokoly po prvých raz vyletia po desiatich až štrnástich

„Cieľom je, aby sa sokoly rozmnožili a založili v Petržalke vlastnú populáciu,“ hovorí Ján Šenkýrik z OZ Falcon Wings.
Foto: Tatiana Šeliga

dňoch. „To by už mali byť dobre adaptované,“ hovorí Šenkýrik. Aby ich návrat do improvizovaného hniezda podporili, nosia im doň jedlo ešte ďalšie dva týždne. „Jednak preto, aby mali čo jesť, ak sa im nepodari nič uloviť, ale aj preto, aby mali záujem vrátiť sa do hniezda,“ dodáva Šenkýrik.

NAJPROBLÉMOVEJŠIE LOKALITY

Implementácia sokolích dravcov v Petržalke je financovaná z poslanskej priority **Lenky Milinckej** a **Juraja Valocsaya** (v petržalskom parlamente zastupujú Team Bratislava/Progresívne Slovensko). „Na tento projekt sme vyčlenili 15-tisíc eur. Pôvodne sme mali v pláne umiestniť tri hniezda, lokalitu pre to posledné zatiaľ hľadáme,“ upresňuje Milincká.

Jedno hniezdo aj s tromi sokolmi teda vyjde mestskú časť na 5 000 eur. „V cene je zahrnutá výroba a umiestnenie špeciálnej búdky, tri sokoly a, samozrejme, následná starostlivosť. Tá obnáša pravidelné monitorovanie a kŕmenie,“ vypočítava Šenkýrik.

Ulice Krásnohorská a Andrusovova neboli pre umiestnenie hniezd vybrané náhodou. „Ide o lokality, kde evidujeme najviac sťažností na premnoženie holubov,“ vysvetľuje Milincká. Sokoly na Krásnohorskej by mali pokryť aj problémové objekty Braník a bývalé Terno Jasovská, tie z Andrusovovej zasa „ošéfujú“ oblasť pri Dome kultúry Zrkadlový háj.

HNIEZDA OŠANÚ NA STRECHÁCH

Sokoly sťahovavé lovia vtáky takmer výhradne za letu a sú

skutočnými rekordérmi. Pri love sa vrhajú na korisť pod sebou z veľkej výšky, pričom dosahujú rýchlosť až 325 km/hod.

V mestách sú ich korisťou najmä holuby, no trúfnu si vraj i na vrany a havrany. Okolie dokážu pokryť v rádiuse až desať kilometrov.

V prírode je sokol chránený, jeho spoločenská hodnota je vyčíslená na vyše 5 500 eur. Tie petržalské pochádzajú z umelého chovu z moravského Hodonína.

Po vyhniezdení petržalských sokolov sa hniezda nebudú demontovať, ale naďalej ostanú na strechách domov. Šenkýrik verí, že ak všetko pôjde dobre a šesťci dravcov sa podarí založiť si rodiny, bude sa ich potomstvo mať kam vrátiť.

Martina Štefániková

ĎALŠÍ ŠKOLSKÝ BAZÉN JE PRIPRAVENÝ NA HODINY PLÁVANIA

Petržalská samospráva zrekonštruovala školskú plaváreň na Holíčskej. Takmer milión získala od Fondu na podporu športu.

Už druhý z piatich bazénov, ktoré sú súčasťou petržalských základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti, sa dočkal komplexnej obnovy. Po **ZŠ Pankúchova** sa z vynovených priestorov môžu tešiť aj žiaci **ZŠ Holíčska**. A to dokonca skôr, než bolo plánované – pôvodne mali byť totiž práce ukončené až v auguste. Pripomeňme, že celková suma vrátane navýšenia o práce navyše sa vyšplhala na takmer **1,7 milióna eur** bez DPH, pričom prevažná suma – **916 666,67 eur** bez DPH – pochádza z dotácie **Fondu na podporu športu** (FNPS).

Otvoriť by ho mali po prázdninách

Rekonštrukcia bazéna odštartovala ešte začiatkom školského roka 2024/2025. Dodávateľská firma postupne okrem iného zrealizovala kompletnú výmenu vnútorných rozvodov zdravotníckej, vykurovania, elektroinštalácií a vzduchotechniky. V novom roku pribudli rozvody elektroinštalácií, technológie vykurovania, nové obklady s dlažbou i protipožiarne vstupy. Takisto sa realizovala montáž strojovne či sadrokartónového podhľadu v bazénovej hale, ale aj dodávka a zapojenie merania a regulácie.

Suma za obnovu bazéna na ZŠ Holíčska sa vyšplhala na 1,7 milióna eur bez DPH, takmer miliónom prispel Fond na podporu športu. | Foto: MiÚ Petržalka

V posledných týždňoch boli zrealizované dlažby bazénovej haly, hydroizolácia a obklady bazéna, kompletáž elektroinštalácií a bazénovej technológie, osadenie odrazových mostíkov a vybavenia bazéna a, samozrejme, priestory plavárne sa dôkladne upratali a vyčistili.

Kapacita 25-metrového plaveckého bazéna je maximálne do 30 osôb, k dispozícii majú tri plavecké dráhy. Predpokladaný termín odovzdania novej plavárne do užívania je začiatok školského roka 2025/2026. Keďže ide prevažne o bazén určený pre žiakov, nateraz sa neuvažuje o jeho otvorení pre verejnosť. Samospráva však nevyklučuje, že do budúcnosti by sa to mohlo zmeniť.

Externé zdroje pomáhajú

Školské bazény Petržalka postupne obnovuje už od roku 2023, kedy začala s prácami na plavárni ZŠ Pankúchova – rekonštrukcia bola ukončená v júni 2024. Samospráva sa pritom snaží čo najviac využiť externé zdroje. Napríklad pre ZŠ Pankúchova získala viac ako milión eur z FNPS, rovnako tak na bazén na Holíčskej.

Túto jar sa začala tiež rekonštrukcia školskej plavárne na ZŠ Budatínska aj vďaka dotácii 1,1 milióna eur od FNPS. Rekonštrukcia čaká v najbližšom čase aj bazén na ZŠ Turnianska. Táto obnova bude rovnako benefitovať z externých financií – tentoraz od Ministerstva školstva SR.

Silvia Šimeková

JUNIOR OSOBNOSŤ PETRŽALKY 2025: BUDÚCNOSŤ JE V DOBRÝCH RUKÁCH

Športové, umelecké, ale aj intelektuálne úspechy boli hlavnou témou 14. ročníka udeľovania cien **Junior Osobnosť Petržalky**, ktoré petržalská samospráva už tradične odovzdáva pred koncom školského roka. Výnimocných žiakov základných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti mestskej časti navrhli na titul riaditeľky a riaditelia.

Deviatačka (dnes už gymnazistka) **Terézia Šošovičková** zo ZŠ Tupolevova je úspešnou riešiteľkou biologickej olympiády i nadšenou šachistkou so skvelými výsledkami. Okrem toho sa aktívne venuje basketbalu a skautingu.

Marco Melicherčík zo ZŠ Pankúchova úspešne reprezentuje školu v matematickej, technickej či

geografickej olympiáde. Angažuje sa v environmentálnych a dobrovoľníckych aktivitách, je tiež podpredsedom žiackeho parlamentu.

Nela Zelenáková (ZŠ Tupolevova) svoju školu úspešne reprezentuje v rôznych športových súťažiach – v basketbale, volejbale aj v atletike. Už jedenásť rokov je v tíme hádzanárskeho oddielu ŠKP Bratislava, je tiež členkou Reprezentácie SR v kategórii starších žiakov.

Sofia Niňajová zo ZŠ Lachova zvíťazila v okresnom kole recitačnej súťaže Hviezdoslavov Kubín. Jej literárny talent ocenili na súťaži Štúrov Zvolen (2. miesto v okresnom kole), pôsobí aj školskom časopise Lachova v písmenách. Je členkou školského parlamentu.

Olivera Daniša (ZŠ Turnianska) čaká po prázdninách nástup na gymnázium. Svoju „základku“ úspešne reprezentoval na chemickej olympiáde.

Jeho spolužiak **Richard Sládeček** (ZŠ Turnianska) sa zasa upísal biológii a zvíťazil v školskom i okresnom kole biologickej olympiády.

Michal Sersen (ZŠ Nobelovo námestie) je – rovnako ako jeho otec – vynikajúcim hokejistom. A tiež členom víťazného tímu na Majstrovstvách Slovenska v kategórii starších žiakov.

Aj **Peter Fábry** (ZŠ Budatínska) bude na budúci školský rok stredoškólakom. Jeho vášňou je motošport, presnejšie motokáry, ktorým sa venuje už od ôsmich

rokov. Aktuálny majster Slovenska získal v roku 2024 neuveriteľných 42 prvých miest, na svetovom šampionáte v Belgicku skončil štvrtý.

Juraj Gabriš zo ZŠ Gessayova je výnimocným príkladom toho, že odhodlanie, vytrvalosť a vnútorná sila dokážu prekonať aj najväčšie prekážky. Integrovaný žiak svoje vedomosti a nadanie potvrdil na viacerých olympiádach, ako aj výnimocným výsledkom na celoslovenskom testovaní žiakov, kde zo slovenského jazyka a matematiky dosiahol 100 % výsledky.

Blahoželáme!

Martina Štefániková

KTO BUDE OSOBNOSŤ PETRŽALKY 2025 PODĽA VEREJNOSTI? ROZHODNITE!

Do verejného hlasovania odborné komisie mestskej časti posunuli dvanásť z päťdesiatky osobností v štyroch hlavných kategóriách. V hlasovaní o Cenu verejnosti môžete tú svoju podporiť aj vy. Online hlasovanie potrvá **do 31. augusta** na webe **osobnost.petrzalka.sk**. Piatich z vás odmeníme pozvánkami pre dve osoby na septembrový galavečer v Dome kultúry Zrkadlový háj.

ŠPORT A PODPORA AKTÍVNEHO ŽIVOTNÉHO ŠTÝLU

František Urvay
Bývalý slovenský futbalista pôsobil ako záložník a obranca v Jednote Trenčín. Po ukončení hráčskej kariéry sa stal trénerom a viedol viaceré slovenské kluby, vrátane Iskry Matador Bratislava – vychoval desiatky úspešných športovcov. Jeho odborné schopnosti a ľudský prístup ho vyniesli až na post trénera slovenskej ženskej futbalovej reprezentácie. Bol známy svojou systematickou prácou, dôrazom na disciplínu a dôverou, ktorú vkladal do každého svojho zverenca. Mnohí jeho odchovanci ho dodnes považujú za človeka, ktorý ovplyvnil nielen ich športové výkony, ale aj životné postoje.

Robert Schnurmacher
Celý život pôsobil v oblasti rozvoja športu mládeže, konkrétne v basketbale. Je zakladateľom úspešného basketbalového klubu BSC Bratislava. Ako tréner formoval viacerých slovenských reprezentantov, medzi inými bratov Martina a Radoslava Rančíkovcov, najúspešnejších slovenských basketbalistov v ére samostatnosti. Pre mestskú časť Bratislava-Petržalka aktívne organizoval športové podujatia ako Petržalská 5ka – preteky atletických chodcov či 12-hodinovú plaveckú štafetu pod názvom Petržalka na plavárni.

Július Mrva
Rodák z Petržalky zasvätil celý život podpore a rozvoju športu. Ako bývalý hráč TJ Iskra Matador mal bohaté skúsenosti

s petržalským športovým prostredím – po ukončení aktívnej kariéry ich zúročil v trénerskej práci. V súčasnosti pôsobí ako futbalový tréner osemročných detí v Petržalke, a v rámci tejto funkcie s neutíchajúcou energiou a trpezlivosťou formuje mladých futbalistov nielen po športovej, ale aj po charakterovej stránke. Jeho pedagogické schopnosti a zaniechanie pre prácu s deťmi sú obdivuhodné. Jeho dlhoročné pôsobenie v oblasti výchovy a prípravy mladých športových talentov zanechalo hlbokú stopu v životoch mnohých Petržalčanov.

SOCIÁLNA PRÁCA, ROZVOJ KOMUNITY A ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Prof. MUDr. Angelika Bátorová, PhD.
Prednostka Kliniky hematológie a transfuziológie Univerzitnej nemocnice Cyrila a Metoda v Petržalke a podpredsnička Slovenskej hematologickeo-transfuziologickej spoločnosti v roku 1990 iniciovala plošné zavedenie bezpečnej liečby hemofílie – odvtedy implementuje pokrokové metódy do liečby a komplexnej starostlivosti o ľudí trpiacich týmto ochorením. Pomohla vybudovať Národné hemofilické centrum, ktoré získalo certifikát Európskeho hemofilického

centra komplexnej starostlivosti. Pravidelne sa zúčastňuje medzinárodných výskumných projektov, je autorkou a spoluautorkou viac ako 200 publikácií a učebníc, prednáša na domácich aj zahraničných odborných podujatiach. Je dlhoročnou obľúbenou pedagogičkou Lekárskej fakulty Univerzity Komenského a Slovenskej zdravotníckej univerzity v Bratislave. V roku 2015 získala Krištáľové krídlo. V roku 2021 bola laureátkou ankety Slovenka roka a magazín Forbes ju zaradil medzi top lekárov Slovenska. V Petržalke žije vyše štyridsať rokov.

OZ Dobrovoľná civilná ochrana
Dobrovoľnícke občianske združenie vykonáva súčasne viacero aktivít na pomoc obyvateľom. Jeho poslaním je po-

máhať pri mimoriadnych udalostiach (pátranie po nezvestných osobách, ohrozenie verejného zdravia, veterné smršte), ale aj v osvetovej a vzdelávacej činnosti. Členmi sú hasiči, zdravotníci, psychológovia, sociálni pracovníci, policajti, ale aj bežní ľudia. V Petržalke počas kovidovej pandémie realizovali dezinfekciu školských a predškolských zariadení, po vypuknutí vojnového konfliktu na Ukrajine zabezpečovali chod zariadenia núdzového ubytovania a humanitárnu pomoc utečencom.

PhDr. Juraj Vittek, PhD.
Otec Juraj je vyše dvadsať rokov rímskokatolíckym kňazom, aktuálne farárom a hlavou komunity veriacich v Petržalke vo farnosti Svätej rodiny. Služí aj na rôznych ďalších úrovniach života bratislavskej arcidiecézy. Je doktor filozofie – prednáša metafyziku a filozofiu poznania na katedre filozofie na Rímskokatolíckej cyrilometodskej bohoslo-

veckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Zameriava sa na „teológiu svätých“, ktorá podľa jeho slov dáva spoznať krásnu tvár katolíckej Cirkvi. Moderuje blog a televíznu reláciu vKontexte v katolíckej televízii. Teší sa obrovskej obľube medzi farníkmi a farničkami a svojím entuziazmom rozdáva radosť a nádej celej komunite.

VZDELÁVANIE A PODPORA KRITICKÉHO MYSLENIA

PaedDr. Katarína Brtková

Svoj profesijný život zasvätila pedagogickej práci s deťmi so špeciálnymi potrebami.

Pôsobila na viacerých pozíciách – na špeciálnej základnej škole Karpatská v Starom Meste najskôr ako špeciálna pedagogička, neskôr aj vo funkcii riaditeľky. Ako špeciálna pedagogička vzdelávala aj deti na petržalskej ZŠ Lachova. V súčasnosti je odbornou zamestnankyňou pre oblasť predprimárneho a primárneho vzdelávania na oddelení školstva Miestneho úradu Bratislava-Petržalka. Je spoluautorkou viacerých programov a projektov pre rozvoj začínajúcich učiteľov, učiteľov s praxou, ako aj riaditeľov škôl v oblasti špeciálnej pedagogiky, inklúzie a mnohých ďalších oblastí vzdelávania. Aj vďaka jej zaniu boli vytvorené a stále sa rozvíjajú podporné tímy na základných ako aj v materských školách v Petržalke.

PaedDr. Michaela Rumanková

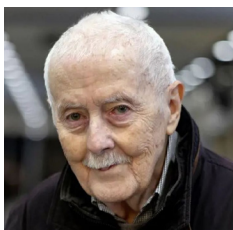
Dlhoročne sa venuje vzdelávaniu detí s poruchami autistického spektra (PAS). Je realizátorkou inkluzívneho vzdelávania detí s PAS prostredníctvom medzinárodných projektov, do ktorých aktívne zapája aj „bežné“ deti, čím buduje toleranciu a porozumenie už v predškolskom veku. Ako ambasádorka eTwinning Slovensko a lektorka šíri svoje vedomosti a skúsenosti medzi ďalších učiteľov a vedie semináre zamerané na eTwinning v materských školách, aj na akademickej pôde. Získala viacero prestížnych ocenení, vrátane Európskej ceny eTwinning v Bruseli. Úspešne získava granty na zlepšenie podmienok v triede pre deti s PAS v petržalskej MŠ Iľušinova. Jej úsilie presahuje bežné pedagogické povinnosti; aktívne vyhľadáva nové metódy, neustále sa vzdeláva a s neúfľachujúcou energiou podporuje rozvoj každého dieťaťa.

Prof. PharmDr. Daniela Ježová, DrSc.
Medzinárodne uznávaná vedkyňa a pedagogička je zakladateľkou farmakologického a endokrinologického

výskumu a vzdelávania na Slovensku. Pôsobí ako vedúca vedecká pracovníčka a hlava výskumnej skupiny farmakologickej neuroendokrinológie v Biomedicínskom centre SAV a profesorka na Lekárskej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Je zakladajúcou členkou Učenej spoločnosti Slovenska a členkou jej rady. V minulosti bola členkou predsedníctva SAV pre vzdelávanie a doktorandské štúdium či podpredsedníčkou Európskej asociácie akademií vied All European Academies. Vyškolovala desiatky diplomantov a doktorandov, mnohí sú dnes špičkoví vedci na Slovensku i v zahraničí. Je aktívnou popularizátorkou vedy, vrátane práce s deťmi a mládežou v Petržalke. Za mimoriadne zásluhy pri rozvoji Slovenskej republiky v oblasti vedy a vzdelávania jej bolo udelené štátne významnenie Rad Ľudovíta Štúra II. triedy.

KULTÚRA A ZLEPŠENIE SPOLOČENSKÉHO VÝŽITIA

Juraj Bartoš

Uznávaný reportážny, umelecký aj módný fotograf bol prvým obyvateľom nového sídliska Petržalka. Jeho fotografie ste mohli vidieť

v časopisoch Móda, Dievča, Slovenka, Dorka, Mladá tvorba, Populár, Javisko, Elle, Fototip, Digi-revue, British Journal of Photography, Fotografare, vyše tridsať rokov dokumentoval operácie na Urologickej klinike Fakultnej nemocnice na Kramároch. Od 80. rokov dokumentuje život v uliciach Bratislavy. Zúčastnil sa mnohých skupinových výstav, z monografických je najvýznamnejšia výstava v SNG (2009). Odkedy sa v roku 1977 presťahoval do Petržalky, nepretržite fotografoval svoje okolie a nazhromaždil množstvo vzácneho materiálu, ktorý zachytáva život starej Petržalky i premeny sídliska, ktoré ju nahradilo. V apríli 2025 mu vyšla fotografická publikácia Petržalka.

PhDr. Katarína Bajcurová, CSc.

Historička umenia a kurátorka pôsobila v Ústave dejín umenia SAV. Od roku 1994 pôsobila v Slovenskej

národnej galérii (SNG) – desať rokov aj na poste generálnej riaditeľky. Na jeseň 2024 po tridsiatich rokoch z galérie odišla na protest proti neprofesionálnym zásahom aktuálneho vedenia ministerstva kultúry. Špecializuje sa na problematiku slovenského sochárstva a maliarstva 20. storočia. Publikovala viaceré knižné monografie, autorsky sa podieľala na príprave mnohých významných výstavných projektov SNG. Bola kurátorkou slovenských expozícií na XLVI. Bienále v Benátkach a na 26. Bienal de São Paulo. V roku 2008 získala Cenu Martina Benku (pre umelcov a výtvarných teoretikov, ktorí obohatili slovenskú kultúru), v roku 2017 Cenu Nadácie Tatra banky za umenie. Na Katedre dejín umenia Filozofickej fakulty Univerzity Komenského prednášala výtvarnú modernu Slovenska. Je členkou slovenskej sekcie Medzinárodnej asociácie kritikov AICA.

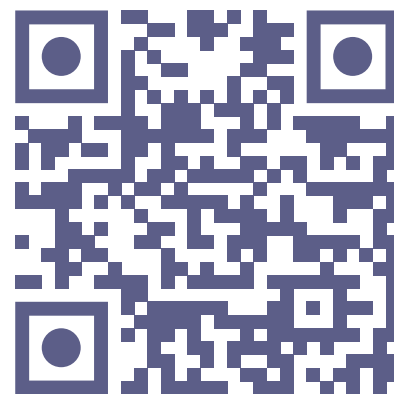

Mgr.art. Viera Čapková, M.F.A.

Výtvarníčka, reštaurátorka, keramička. Po roku 1989 sa presťahovala za manželom do Barcelony.

V španielskej metropole uspela v náročnom konkurze na post reštaurátorky, vďaka čomu mohla pracovať na výnimočne cenných historických artefaktoch. Ďalšie vzdelanie nadobudla v Národnom múzeu katalánskeho umenia. Po návrate domov sa venovala obnove pamiatok – reštaurovala napríklad Grasalkovičov (Prezidentský) palác, či drevené kostolíky a oltáre zapísané v zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Ako autorka sa venuje modernému umeniu, preferuje hlavne olejomaľby. Zapája sa do benefičných programov na podporu mladých talentov. Pôsobí ako lektorka výtvarného umenia a odborná poradkyňa v oblasti reštaurátorských prác. Za svoju prácu získala viacero zahraničných ocenení.

Ivana Vrabčová

osobnost.petrzalka.sk

POZNÁME VÍTAZNÉ PROJEKTY KOMUNITNÝCH GRANTOV OD NADÁCIE VEOLIA SLOVENSKO

Program Komunitné granty pre Petržalku sa opäť tešil záujmu mnohých organizácií a združení. O grant sa uchádzalo 28 projektov a po dôkladnom posúdení nadačnou radou získalo finančnú podporu deväť z nich. Žiadatelia si rozdelia sumu viac ako 37-tisíc eur.

Predkladané projekty sa mali primárne orientovať na oblasť podpory vzdelávania, životného prostredia, zlepšenia života komunity či podpory športujúcej mládeže. „Záujem občanov a organizácií meniť život komunity k lepšiemu neustále

a my sme radi, že vďaka našej nadácii vieme pomôcť tento zámer aj naplniť. Dostali sme množstvo žiadostí so zaujímavými projektami a vybrať z nich tie najlepšie naozaj nebolo jednoduché. Pri finálnom výbere sme zohľadnili najmä zámer projektu, jeho udržateľnosť

a prínos pre vybranú komunitu. Myslím, že nakoniec sa nám podarilo urobiť celkom zaujímavý mix,“ uviedol **Peter Dobrý**, predseda správnej rady Nadácie Veolia Slovensko.

ZMYSLUPLNÉ TRÁVENIE ČASU VĎAKA POHYBU A ŠPORTU

V Materskej škole Vyšehradská pribudne nová **lezecká pyramída pre deti**. Tento moderný prvok detského ihriska podporuje hravý pohyb, koordináciu a rozvoj motorických zručností. **Renata Broton** z **OZ Rodičovské združenie pri materskej škole Vyšehradská** opisuje aj ďalší prínos. „Okrem pohybových benefitov pyramída rozvíja aj sociálne zručnosti – deti spolupracujú, pomáhajú si a učia sa rešpektovať pravidlá hry. Pyramída ideálne doplní náš školský dvor a príspeje k jeho zatraktívneniu.“

Nové herné prvky, ktoré pomôžu podporiť zdravý životný štýl, pribudnú aj pri Základnej škole Svätej rodiny na Gercenovej vďaka projektu **Pod'me von, kamaráti!** Škola s viac ako tisíc žiakmi tak získa možnosti na zmysluplný pohyb v popoludňajších hodinách.

Občianske združenie **KASPIAN** už 27 rokov realizuje komunitné, športové a voľnočasové aktivity pre deti a mládež.

V grantovej výzve uspelo s projektom **Stavíme na prekážkach**, ktorého cieľom je vylepšiť technický stav skateparku na Námestí Republiky. „V rámci organizácie **KASPIAN** a komunity jazdcov na bicykloch, kolobežkách a skateboardoch sme nadšení z podpory od Nadácie Veolia Slovensko. Finančné prostriedky použijeme na revitalizáciu jazdeckých prekážok v našom skateparku. Umožní nám to výrazne zlepšiť podmienky pre výkon športových aktivít, príspeje k riešeniu krízového stavu časti areálu a zároveň k prevencii patologických javov u detí a mladých ľudí,“ uviedol podpredseda združenia **Michal Berta**.

Revitalizácia mantinelového multifunkčného ihriska zas poteší malých aj veľkých

Skatepark na Námestí Republiky prejde rekonštrukciou. | Foto: KASPIAN

Aktuálny stav ihriska Markova. | Foto: OZ FUTBAL NÁS BAVÍ

z okolia ulíc Tupolevova, Markova a Il'jušina. Dlhodobu zanedbávanú ihrisko sa dočká vyčistenia mantinelov, nainštalovania ochranných sietí, namaľovania čiar a osadenia vyvýšených

lavičiek. O zatraktívnenie tohto obľúbeného priestoru sa postará občianske združenie **FUTBAL NÁS BAVÍ**.

KVALITNÝ PRIESTOR NA ODDYCH, ROZVOJ VZŤAHOV, ALE AJ TERAPIU

Podporu z Nadácie Veolia Slovensko získal aj projekt zameraný na skvalitnenie návštevníckeho prostredia v areáli Múzea bunker B-S 6 Vrba s názvom **Lavičky a knižná búdka - miesto na oddych a čítanie**. Vďaka tejto podpore budú nainštalované nové oddychové lavičky a originálna knižná búdka, ktorá obohatí priestor nielen funkčne, ale aj kultúrne. „Cieľom projektu je vytvoriť príjemné a podnetné prostredie pre všetkých návštevníkov – rodiny, školské skupiny, milovníkov histórie či náhodných okoloidúcich. Lavičky poskytnú možnosť oddychu počas prehládky areálu a knižná búdka bude slúžiť ako malá komunitná knižnica, kde si návštevníci môžu požičať alebo priniesť knihy s historickou či prírodnou tematikou,“ priblížil zámer projektu **Michal Štetina**, podpredseda **OZ B-S-6 Vrba**.

Skauti zo **113. zboru Modré hory Bratislava-Petržalka** sa môžu tešiť na obnovu a vybavenie skautskej klubovne v **Petržalke**. Grant im umožní vytvoriť bezpečné, funkčné a podnetné prostredie pre deti a mládež, kde sa môžu stretávať, učiť sa novým zručnostiam a rozvíjať komunitného ducha.

Exteriérový priestor, v ktorom klienti momentálne trávia čas. | Foto: Centrum MEMORY

Centrum MEMORY od roku 2002 prevádzkuje špecializované zariadenie pre seniorov s Alzheimerovou chorobou, a zároveň sa venuje aj diagnostike a liečbe psychiatrických ochorení. Keďže príroda a pobyt v nej je veľkým prínosom pri podpore duševného zdravia, zariadeniu bude veľmi prospešný nový **záhradný altánok**, na vybudovanie ktorého finančne príspeje Nadácia

Veolia Slovensko. „Táto cenná podpora nám umožní vytvoriť príjemné a podporujúce prostredie v záhrade, kde budú naši pacienti a klienti môcť tráviť čas. Do nového altánku by sme radi presunuli tréningy pamäti, arteterapiu, ergoterapiu, biblioterapiu a ostatné druhy terapií, ktoré aktívne využívame pri liečbe našich pacientov. Ešte raz srdečne ďakujeme za dôveru a podporu,“ potešila sa **Zuzana Habalová**, riaditeľka centra.

PRE ZVEDAVÉ A AKTÍVNE DETI

Komunitný grant od Nadácie Veolia Slovensko získalo aj občianske združenie **Ohnisko** na projekt **Deti pre komunitu**, v rámci ktorého deti samostatne zorganizujú štyria komunitné podujatia. Získajú tak možnosť naučiť sa spolupracovať, plánovať a rozvíjať citlivosť voči potrebám iných. „Veríme, že keď deťom dáme dôveru a priestor konať zmysluplne pre druhých, vyrastú z nich angažovaní a empatickí ľudia – a presne o to nám v tomto projekte ide,“ dodala **Viera Mojžešová**, zakladateľka a riaditeľka združenia.

Záhrada Dvory funguje už päť rokov a za ten čas sa jej členom podarilo vybudovať altánok, studňu, fotovoltické panely, bylinkový a kvetinový záhon a vysadiť kríky a stromy s jedlými plodmi. Záhrada sa teraz dočká ďalšieho vylepšenia, keď vďaka grantu pribudne nové **vodné ihrisko**. V ňom sa deti budú môcť hrať s vodou a vodnými prvkami, a zároveň bude slúžiť aj ako napájadlo pre

Príklad možnej stavby vodného ihriska. | Foto: OZ Záhrada Dvory

vtáčiky. Radosť z podpory projektu prejavila **Veronika Pizano** z OZ Záhrada Dvory, ktorá zároveň vyslovila aj skromné pranie: „Veríme, že sme pozitívnym príkladom aktívneho komunitného spoločenstva na sídlisku a želáme si, aby sme sa stali inšpiráciou pre ďalšie podobné iniciatívy“.

Úspešným žiadateľom gratulujeme a prajeme veľa úspechov pre realizáciu projektov, ktoré, veríme, opäť o niečo skvalitnia život na zelenom sídlisku.

Mária Hlaváčová,
Veolia Energia Slovensko, a. s.

Organizácie a projekty, ktoré získali podporu z programu Komunitné granty 2025

- **OZ B-S-6 Vrba** - Lavičky a knižná búdka - miesto na oddych a čítanie
- **Slovenský skauting, 113. zbor Modré Hory, Bratislava-Petržalka** - Obnova a vybavenie skautskej klubovne v Petržalke
- **OZ Ohnisko** - Deti pre komunitu
- **OZ Rodičovské združenie pri Materskej škole Vyšehradská** - Lezecká pyramída pre deti v MŠ
- **OZ Záhrada Dvory** - Vodné ihrisko na komunitnej záhrade Dvory
- **OZ Rodičovské združenie pri Základnej škole Svätej rodiny** - Poďme von, kamaráti!
- **Centrum MEMORY n. o.** - Záhradný altánok
- **OZ KASPIAN** - Stavíme na prekážkach
- **OZ FUTBAL NÁS BAVÍ** - Revitalizácia existujúceho mantinelového multifunkčného ihriska - Markova

Leto v Bratislavskom kraji.

Viac zážitkov, než by ste čakali

Juraj Droba, predseda BSK

Bratislavský kraj je ideálnym miestom na letné objavovanie. Ponúka prírodné krásy, bohatú históriu, chutné vína aj tradičné remeslá. Od viníc Malých Karpát cez vojenské pamiatky a dunajské ramená až po mestské lesy a vodné plochy – na svoje si prídu rodiny s deťmi, milovníci kultúry, aktívneho oddychu aj relaxu pri vode. Niet divu, že región patrí dlhodobo medzi turistické špičky na Slovensku a zaznamenáva najviac prenocovaní. Najlepšie je, že všetko je dostupné v dojazde do jednej hodiny. Predseda Bratislavského samosprávneho kraja Juraj Droba v rozhovore prezrádza svoje tipy na výlety a odporúča, ako si leto užiť naplno aj bez toho, aby ste prekročili hranice kraja.

Podľa aktuálnych prieskumov približne polovica obyvateľov Slovenska plánuje stráviť dovolenku doma. Máme čo ponúknuť aj tu, v Bratislavskom kraji?

Som známy ako vášnivý cestovateľ, no zároveň som presvedčený, že perfektné leto sa dá zažiť aj doma – v Bratislavskom kraji. V dojazde do jednej hodiny máte všetko: cyklotrasy, lesy Malých Karpát, vodácke dobrodružstvá na riekach, vinice, historické pamiatky či kultúrne akcie. Ja osobne mám veľmi rád vodáctvo – splav Malého Dunaja alebo Moravy je pre mňa ideálny oddych.

Čím odporúčate začať?

Určite by som navrhoval začať prechádzkou po bratislavskom Starom Meste, ktoré je plné historických pamiatok a atraktívnych miest. Bratislavský hrad, Dóm sv. Martina, Stará radnica, Slovenské národné divadlo, Reduta, ale aj Múzeum farmácie či Medická záhrada – to všetko sú perly centra. Výborným tipom na výlet priamo v Bratislave je aj hrad Devín – majestátna zrúcanina nad sútokom Du-

naja a Moravy, ktorá ponúka nádherné výhľady a silnú historickú atmosféru. Pre tých, ktorí hľadajú zábavu a letnú pohodu, odporúčam mestskú pláž Tyršák pri Dunaji. Tam sa nachádza aj novozrekonštruované žup-

naté piesky – s možnosťou wakeboardu, toboganu a klasického kúpania. Pre milovníkov rybolovu máme vodné revíry vo Svätom Jure, v Pezinku, Dunajskej Lužnej či na Záhori.

Splav Malého Dunaja

né Divadlo Aréna, kde si môžete posediť v kaviarni s impozantným výhľadom na Dunaj a Staré Mesto.

Kam s rodinou a deťmi?

Okrem spomínaného Tyršáku je výbornou voľbou fontána Družba na Námestí slobody, kde sa môžu deti osviežiť v plytkej vode. Na výber je aj piesková pláž na Zlatých pieskoch s ihriskami a lezeckou stenou. Ak hľadáte ešte viac adrenalínu, odporúčam areál Divočá voda v Čunove – ponúka rafting, hydrospeed, jazdu na rýchlochloch po Dunaji, ale aj oddych pri bazéne. Pre najmenších sú zaujímavé detské zóny na Slnecných jazerách, ktoré majú aj aquapark.

Bratislava, to nie je len história, je to aj príroda.

Presne tak. Máme mestské lesy, Kamzík, Kolibu, Železnú studničku, ale aj mnoho jazier, kde je vstup voľný – Kuchajda, Draždiak, Rusovské jazero. A, samozrejme,

Presuňme sa mimo Bratislavu, trochu severnejšie. Záhorie je známe svojou prírodou aj históriou – čo by ste odporučili navštíviť v tejto časti kraja počas letných mesiacov?

Záhorie má svoju osobitú atmosféru. Splav Moravy, kúpanie na Rudave či na Gazárke, krásy Malých Karpát, cyklotrasy, dva cyklomosty cez Moravu do Dolného Rakúska – to všetko tvorí pestrú paletu zážitkov. Ďalšími skvelými tipmi sú Kuchyňa, Plavecký hrad či hubárčenie v karpatských lesoch. Výborným cieľom pre turistov je aj hrad Pajštún nad Borinkou, obľúbený pre panoramatický výhľad, ale aj ako miesto piknikov a letných vychádzok.

A čo okresy Pezínok a Senec?

Mestá Pezínok, Modra a Svätý Jur ponúkajú nielen výnimočné vína, ale aj krásne výlety – napríklad na vyhliadku Veľká homoľa. Nevynechal by som návštevu

Cyklomost VysoMarch

zrekonštruovaného župného kaštieľa v Modre či historickú záhradu. Turistickým magnetom je aj hrad Červený Kameň – kompletne zachovalý, s prehliadkami, podujatiami a nádherným areálom. Zrúcaniny hradu Biely Kameň nad Svätým Jurom zas vábia najmä milovníkov tichšej turistiky a romantiky. Senec láka Slniečnymi jazerami, ktoré okrem pláží, aquaparku a detských ihrísk upútajú širokou ponukou vodných športov.

Kraj nedávno spustil nový produkt cestovného ruchu – vojenský turizmus. Čo si pod tým máme predstaviť?

Vojenský turizmus vnímame ako veľkú príležitosť – spája historické poznanie so zážitkovou formou cestovania a dokáže zaujať domácich aj zahraničných návštevníkov. Bratislavský kraj je bohatý na pamiatky 20. storočia – od opevnení z čias prvej republiky v Petržalke cez po-

Ekocentrum Čunovo

zostatky železnej opony až po rímske tábory ako Gerulata v Rusovciach. Dôležitou súčasťou je aj Cesta železnej opony, pamiatky z napoleonského obdobia či netradičné zážitky ako prenocovanie v zrekonštruovanom bunkri pri Devínskom jazere. Tieto témy sme systematicky otvorili aj na konferencii v Rohožníku, kde odborníci

z viacerých krajín diskutovali o možnostiach, ako vojenské pamiatky oživiť a sprístupniť verejnosti.

Existujú v kraji aj menej známe miesta?

Neustále sa objavujú nové lokality, ktoré stojí za to navštíviť – napríklad baňa pri Pezinku, nové reštaurácie alebo pamiatky, ktoré

obnovila župa: kaštieľ v Čunove, dnes slúžiaci ako ekocentrum, či zrevitalizovaný areál kaštieľa a záhrady v Modre. A nezabudnime ani na menšie kúpaliská v mestách ako Malacky, Stupava či Modra – skvelé miesta na kúpanie, oddych aj objavovanie. V bratislavskom regióne je jednoducho všetko len na skok.

Obchodná verejná súťaž na odpredaj majetku Bratislavského samosprávneho kraja

**NÁVRHY
DO
30. 9. 2025**

Bratislavský samosprávny kraj, Sabinovská 16, 820 05 Bratislava, IČO: 36 063 606, vyhlasuje **obchodnú verejnú súťaž (OVS) s použitím systému elektronickej aukcie** o výber navrhovateľa na uzavretie kúpnej zmluvy s cieľom prevodu majetku vyhlasovateľa:

- pozemky a stavby** vedené Okresným úradom Senec, katastrálnym odborom na LV č. 155, okres Senec, obec Senec, k. ú. Senec a **stavby neevidované v KN**, vrátane zariadenia a vybavenia nachádzajúceho sa v areáli,
- pozemky a stavby** vedené Okresným úradom Senec, katastrálnym odborom na LV č. 1757, okres Senec, obec Senec, k. ú. Senec,

s podmienkami:

– majetok sa predáva v stave tak, ako stojí a leží

Záväzným kritériom pre vyhodnotenie ponúk je najvyššia cena. Návrhy je možné doručiť do 30. 09. 2025 do 12.00 hod. na Úrad Bratislavského samosprávneho kraja, Sabinovská 16, 820 05 Bratislava v uzavretom obale označenom názvom a sídlom navrhovateľa a heslom.

Bližšie podmienky OVS sú zverejnené na úradnej tabuli BSK a internetovej stránke: www.bratislavskykraj.sk/otvorena-zupa/obchodne-verejne-sutaze/.

V LETE SA MÔŽE AUTO ĽAHKO ZMENIŤ NA SMRTELNÚ PASCU

Letné mesiace sú synonymom oddychu a zábavy, no prinášajú aj špecifické riziká, na ktoré by sme nemali zabúdať.

Policajný zbor Slovenskej republiky preto apeluje na zvýšenú pozornosť a zodpovednosť v oblasti ochrany zraniteľných osôb a prevencie majetkovej trestnej činnosti.

Ako rozpálená pec

Extrémne vysoké teploty, ktoré v letných dňoch zmenia interiér zaparkovaných vozidiel na rozpálenú pec, predstavujú pre deti i zvieratá smrteľné nebezpečenstvo. Teplota vo vnútri vozidla sa môže vyšplhať až k 70 °C, pričom telesná teplota dieťaťa sa zvyšuje 3 až 5-krát rýchlejšie ako u dospelého. Už krátky pobyt v rozpálenom vozidle môže viesť k prehriatiu organizmu, dehydratácii, zlyhaniu životne dôležitých orgánov a v konečnom dôsledku – k úmrtiu.

Ponechať dieťa vo vozidle je pritom nielen nezodpovedné, ale aj protizákonné. Trestný zákon Slovenskej republiky takéto konanie kvalifikuje ako trestný čin ohrozenia života a zdravia s možnými závažnými následkami. Vo vozidlách však majitelia nenechávajú len deti, ale často aj domácich miláčikov. Myslí si, že ak si len na okamih odbehnú na nákup, nič sa nemôže stať. No opak je pravdou.

Polícia preto dôrazne varuje pred akýmkoľvek podceňovaním tohto rizika a vyzýva všetkých k maximálnej ostražitosť. Ak spozorujete v uzamknutom vozidle osobu alebo zviera, neváhajte a okamžite kontaktujte tiesňovú linku 158. Včasný zásah môže zachrániť život. Navyše, v prípade ohrozenia života dieťaťa alebo zvieratá (nielen) v rozpálenom aute je možné vyslobodiť ich aj rozbitím okna bez obáv z trestného stíhania v zmysle inštitútu krajnej núdze.

Krádeže z vozidiel

Majitelia vozidiel zabúdajú v aute nielen deti či zvieratá, ale aj svoje osobné veci – a to viditeľne v interiéri vozidla. So zábudlivosťou či neopatrnosťou rátajú páchatelia takejto trestnej činnosti, ktorí si pozorne všimajú, čo všetko je v aute. „Potešiť“ ich finančná hotovosť, kreditné karty, drahé slnečné okuliare, navigačné systémy, mobilné telefóny, notebooky, kabelky, športové vybavenie, oblečenie a akýkoľvek iný cenný majetok ponechaný vo vozidle.

Zaparkované auto sa v letných horúčavách rýchlo zmení na rozpálenú pec. Nechať v ňom dieťa alebo domáceho miláčika môže mať fatálne následky. | Foto: Envato Elements

Zlodeji používajú na krádež celý rad techník a je na majiteľovi, aby minimalizoval riziko. Preto je dôležité dodržiavať tieto odporúčania:

- Keď opúšťate vozidlo, vždy si vezmite kľúče so sebou.
- Vždy uzamknite vozidlo, keď ho opúšťate.
- Zatvorte všetky okná vrátane strešných.
- Ak je to možné, parkujte na dobre osvetlených miestach.
- Snažte sa nenechávať cennosti v aute.
- Ak musíte nechať cennosti v aute, uistite sa, že sú mimo dohľadu. Nezabudnite však, že skryť ich nie je také bezpečné ako úplne odstrániť.
- Nenechávajte vo vozidle dokumenty s osobnými údajmi alebo kľúče od domu.

Bezpečnosť pri vode

Pobyt na kúpalisku či pri inej vodnej ploche je neodmysliteľnou súčasťou leta. Radosť zo slnka a vody však môže zneprijemniť krádež. Neopatrnosť a ponechanie cenností bez dozoru zlodejov láka ako včely med.

Ako teda minimalizovať riziko krádeže pri vode?

- Obmedzte cennosti: Berte si len nevyhnutné veci a peniaze.
- Využite bezpečné odkladacie miesto: Ak sú k dispozícii uzamykateľné skrinky, uložte si do nich doklady, peniaze a elektroniku.
- Strážte si veci: Ak ste v skupine, strieďajte sa v dohľade nad vašimi osobnými vecami.

- Zabezpečte vozidlo: Pri parkovaní auto vždy uzamknite. Nikdy nenechávajte cennosti na viditeľnom mieste.

Páchatelia často využívajú moment prekvapenia a nepozornosti. Bežnou taktikou je napríklad sledovanie osôb, ktoré si odkladajú cenné veci a následné odcudzenie v momente, keď sa vzdialia. Dochádza aj k fingovaným rozhovorom alebo iným formám odvrátenia pozornosti, zatiaľ čo iný člen páchateľskej skupiny kradne.

Nezabudnite na prevenciu a prvú pomoc

Okrem ochrany pred prehriatím a krádežami je dôležité myslieť aj na ďalšie aspekty bezpečnosti pri vode. Nezabúdajte na ochranu pred slnkom, dostatočnú hydratáciu a základnú lekárníčku. Dbajte na bezpečnosť detí vo vode a v jej blízkosti.

Polícia Slovenskej republiky neustále monitoruje bezpečnostnú situáciu a prijíma potrebné opatrenia. Vaša ostražitosť a dodržiavanie preventívnych rád sú však kľúčové pre bezpečné prežitie letných mesiacov. V prípade akýchkoľvek podozrivých aktivít neváhajte kontaktovať políciu na čísle 158.

Karina Kenderešová

Referent špecialista skupiny prevencie vnútorného oddelenia OR PZ Bratislava V

MINISTERSTVO
PŮDOHOSPODÁŘSTVA
A ROZVOJA VIDIEKA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

33. SLOVENSKÉ • D • E • R • B • Y •

13. JÚL 2025 / 14:00 HOD.

s koncertom
LUKÁŠA
ADAMCA

PRÍDTE AJ NA ĎALŠIE DOSTIHY

27. JÚL

ROVINOVÉ DOSTIHY

06. SEPTEMBER

33. SLOVENSKÉ OAKS

10. AUGUST

31. ZLATÝ BIČÍK
30. CENA WHISKY
CENA TURFU

21. SEPTEMBER

32. SLOVENSKÝ ST. LEGER
33. CENA ZIMNEJ KRÁĽOVNEJ
50. VEĽKÁ STAROHÁJSKA STEEPLCHASE

Dostihová dráha Petržalka-Starý háj

www.zavodisko.sk

ŠTUDOVALA S JAKUBISKOM, JEJ CESTA K UMENIU BOLA KĽUKATÁ

Za to, že sa Eva Králiková stala fotografkou, vďačí príbuznému Michala Dočolomanského. Na bratislavskej ŠUP-ke boli jej spolužiakmi budúci slávni režiséri.

Osud sa s nami občas zahrá zvláštne hry. Ten Evin vniesol do jej života množstvo putovania a presúvania z miesta na miesto. Pre svoj maďarský pôvod okúsila po vojne trpkosť neznášanlivosti. No nebolo všetko iba zlé. Stretla ľudí, ktorí nasmerovali jej život k umeniu – paradoxne, bol to učiteľ fyziky, ktorý v nej prebudil túto vášeň. Životný príbeh **Evy Králikovej** zaznamenalo OZ Post Bellum.

Činorodí rodičia

Narodila sa ako Eva Tóthová 14. decembra 1937 v Bratislave-Petržalke. Obaja jej rodičia však pochádzali z dedín v okolí Galanty. Ešte ako mladomanželia si z našetrených peňazí kúpili v Petržalke malý obchod s potravinami. Otec popri tom ešte rozvážal po Bratislave chlieb.

Idylu narušila zhoršujúca sa medzinárodná situácia, ktorá vyústila do vypuknutia 2. svetovej vojny. Ešte predtým sa Petržalka stala súčasťou nacistického Nemecka. „*Mladých ľudí volali na vojnu. Aj ota, mal narukovať do nemeckej armády. Keďže však bol maďarskej národnosti, dali mu výnimku, že môže odísť do Maďarska a nastúpiť do maďarskej armády. Otec zbral veľké nákladné auto a to najpotrebnejšie, čo sa tam zmestilo, naň naložil. Ja som mala rok alebo dva, sestra o šesť viac,*“ približuje pamätníčka.

„*Keď sme prišli do Budapešti, otec sa mal blásiť na maďarskom veľvyslanectve. Nepýtali sa, kde budeme bývať, ale povedali, že mu pošlú povolávací rozkaz. Prechodne sme bývali u maminej sestry, povolávací rozkaz tam však neprišiel a otec začal nanovo organizovať život. Kúpil byt a reštauráciu v robotníckej štvrti v centre mesta. Otec obsluhoval, mama bola hlavná kuchárka. Nevarila špeciality, ale jednoduché, tradičné maďarské jedlá,*“ spomína.

Život vo vojnovej Budapešti nebol bez rizika. Čoraz viac narastal chaos. Eva spomína na neustále bombardovanie – jedného z jej strýkov v tomto zrátku zastreli. Situácia bola napokon taká neúnosná, že rodina znovu ušla len s tým najnutnejším. Tentokrát k starej mame do Horných Salíb, ktoré vtedy patrili do pohraničia Maďarska. Tóthovci tam prežili tri mesiace absolútneho pokoja. „*Vôbec nebolo cítiť, že je vojna – aj keď bučala siréna, nikto neutekal do pivnice,*

ale vyšli sme von na dvor. Pozerali sme sa na lietadlá, ktoré leteli bombardovať Nové Zámky... Ale vedeli sme, že na Saliby tú bombu asi nebudia.“

Posledný rok vojny

Činorodí Tóthovci nechceli byť rodičom na obťaž, preto kúpili dom s pozemkom na vtedajšom okraji Galanty. Jedného dňa pred Vianocami 1944 prišiel k nim po mlieko príslušník maďarských Szá-lasiho oddielov a začal vyzvedať, ako je možné, že mladý muž nie je na vojne. Alexander mu to všetko poctivo vyložil – zakrátko prišli žandári a zatkli ho.

Alexandra s ďalšími mužmi zhromaždili na majeri za Galantou. Odtiaľ ich odvieďli na nútené práce do baní v Handlovej a napokon do lágru kdesi na hraniciach.

„*Otcovi sa však podarilo ujsť. Skrýval sa v lesoch, netušil, kde je a bál sa opýtať, aby sa neprežradil.*“

Pešo a tajne putoval krajom, prešiel aj cez frontovú líniu, ktorá postupovala opačným smerom ako on. Takýmto spôsobom sa napokon aj vrátil domov, do Galanty, v júni 1945, mesiac po skončení vojny.

Schovali sestru aj jedlo

Krátko po tom, ako Eva nastúpila do prvej triedy, „*priblížil sa front a Nemci obsadili školu. Nemci tu boli priateľskí, pretože to bolo Maďarsko, ľuďom neubližovali. Aj mali zakázané chodiť k ľuďom do domu,*“ rozpráva. Posledná vojnová zima bola tuhá a plná snehu. Eva spomína, ako sa sánkovala po meste a všade boli Nemci a ich tanky. „*A potom prišli Rusi. Povedali nám, že čo môžeme schovať, schovajme, lebo keď príde Červená armáda, všetko poberú. To bol ešte otec doma – zase sa všetko naložilo na voz, a odviezlo do Úľan, kde mal sestru. Tam to zakopali.*“

Otec medzi sestriných päť detí vzal aj staršiu dcéru, aby ju ochránil pred ruskými vojakmi. Eva zostala len s mamou v prázdnom dome na konci Galanty, pričom si nechali „*len toľko jedla, aby sme neumreli hladom. Mama napiekla veľký chlieb*

Eva Králiková koncom 50. rokov. | Foto: Archív E. K.

ten sa jedol aj celý týždeň. Mlieko sme mali, lebo krasovička bola... a ešte masť zo zabíjačky. Aj to maminka zakopala na zúbrade.“

Najhoršie zážitky

Keď okolo Galanty prechádzal front a ľudia vykradli liehovar v strede mesta, zažila aj streľbu z lietadla, ktoré im krúžilo nad hlavami. Do toho prišli Rusi, odrazu sa objavili v pivnici kaštieľa. „*Ruskí vojaci hľadali Nemcov. Nenašli, potom nás všetkých vyhnali von, a kto mal na sebe hodinky alebo zlato, zobrali mu to. Potom nás zase nabrali naspäť, ale medzitým znásilnili nejaké mladé dievčatá, tie si tam nechali... Nevedela som, čo to je, len to som vedela, že je to zlé.*“

Tieto dni patrili k najhroznejším zážitkom v jej živote. Hoci šlo len o zlomok vojnových hrôz, odniesla si z nich jednoznačné posolstvo: „*Ja som si zapamätala jedno – že už nechcem prežiť žiadnu vojnu – a ani to nikomu neprajem. K môjmu detstvu patrilo to, čo by žiadne dieťa nemalo poznať. Rodičia nemali ani detstvo, vtedy bola prvá svetová vojna, a aj ich dospelosť bola poznamenaná – trikrát im všetko zobrali. Po vojne ako Maďari nemohli dostať majetok späť, bol skonfiškovaný – aj ten, čo mali v Petržalke.*“

Medzi Československom a Maďarskom

Keď sa otec vrátil z lágru a zajatia, Galanta už opäť patrila podľa predvojnových hraníc Československu. Dlhých osem rokov boli potom zatvorené hranice s Maďarskom, hoci patrilo do toho istého mocensko-politického bloku. „Babička nemohla žiť s dcérami, ony sem.“ Hoci už nebola najmladšia, nechala sa „naložiť“ do nejakej skrine – počas vysídľovania maďarského obyvateľstva, aby sa dostala za dcérou do Budapešti.

„Po vojne sme boli ticho, lebo sme boli Maďari, takže sme boli radi, že nás nevyhodili,“ približuje zložitú situáciu národnostnej menšiny v povojnových rokoch. Národnostná problematika mala silný dopad aj na oblasť vzdelávania. Hoci v septembri 1944 Eva začala chodiť do školy, kvôli vojnovým udalostiam výuka trvala iba dva mesiace. Po konci vojny začala do školy chodiť opäť – tentokrát do slovenskej, no vysvedčenie dostala ešte slovensko-maďarské. Do letných prázdnin, za mesiac vyučovania, sa naučila prvé, základné slovenské výrazy – dovtedy totiž nevedela po slovensky ani slovo. Od septembra 1945 už chodila do druhého ročníka, ktorý bol čisto slovenský. Učiteľia ani nerozprávali inak ako po slovensky, hoci všetky deti boli maďarské.

Na ceste k umeniu

Kým sa dostala do ôsmej triedy základnej školy, dorástla už nová generácia učiteľov. Jedným z nich bol aj **Štefan Dočolomanský** z rodiny známeho herca **Michala Dočolomanského**, ktorý žiakom v rámci fyziky ukázal, ako v tmavej komore vzniká fotografický obraz. Evu to uchvátilo a rozhodla sa o tom dozvedieť viac. Na záver 9. triedy si ako tému z fyziky a chémie vybrala práve fotografiu. Veľkú úlohu v jej budúcnosti zohrala aj pani učiteľka Kováčová, ktorá u nej objavila talent pre kreslenie.

Rozhodla sa skúsiť prijímačky na ŠUP-ku (Škola umeleckého priemyslu) v Bratislave. „Dostať sa na tú školu už aj v tom čase nebolo ľahké a hovorilo sa, že to je jediná škola, kde nikoho nezaujímá pôvod, ale to, čo urobíte.“ Vynikajúci dojem zo školy, na ktorú ju prijali, z nesmierne slobodného prístupu k výuke a tvorbe ešte

podporil úžasný dojem z Bratislavy. Najmä „v porovnaní s Galantou, ktorá vtedy bola jedna veľká zablatená dedina a nebolo tam nič okrem kostola“. Na margo vtedajších politických pomerov dodáva, že síce chodila do kostola, ale bola aj pionierka. Patrilo to k paradoxom doby.

„Už nechcem prežiť žiadnu vojnu – a ani to nikomu neprijem,“ hovorí Eva Králiková. | Foto: Post Bellum

Slávni spolužiaci

Na ŠUP-ke, ktorá sa postupne stala slovenskou legendou, študovala v rokoch 1953 – 1957 a ocitla sa v ročníku, kde bolo dohromady sedem fotografov – a to nie ľadajakých. Dvaja z nich boli budúci významní slovenskí filmári – **Juraj Jakubisko** a **Eliáš „Elo“ Havetta**. Eva s nimi strávila štyri roky v jednej triede. „Už vtedy boli úžasní tak, že sa to slovami nedá vyjadriť,“ hovorí.

Eva nenasledovala cestu svojich spolužiakov – kariéru obetovala rodine. Jej manželom bol o desať rokov starší **Štefan Králik**, rodák z Galanty a skvelý futbalista, ktorého na šesť

rokov kúpili do Trenčína. Československo reprezentoval aj v Prahe na medzinárodných zápasoch.

Už ako vydatá začala Eva súkromne fotografovať v Galante. Ponúkli jej „takzvaný fotoateliér ... ale v skutočnosti to bola jedna myšiacia diera“, v rade hlinených domov, kde bývali najchudobnejší ľudia, pracujúci väčšinou v štátnych podnikoch, a kde zo začiatku nemali ani vodu a ani kúrenie.

Vydržala tu napokon päť rokov a medzičasom sa jej narodil prvý syn. Druhý bol už na ceste, keď pochopila, že je pre ňu príliš náročné fotiť osem hodín denne v ateliéri, a niekedy aj dlhšie. A tak sa fotografickej kariéry vzdala.

Umenie sprostredkovala deťom

Neznamenalo to však, že by úplne stratala kontakt so svetom umenia. Začiatkom 60. rokov dostala ponuku založiť výtvarný odbor pri Hudobnej základnej umeleckej škole v Galante. To sa odohralo v roku 1963 a pokračovalo ďalšieho štvrtstoročia.

Všetko, čo sa naučila na ŠUP-ke, chcela odovzdať deťom z dedín, ktoré sa ku všetkým tým úžasným veciam nedostávali.

Po odchode do dôchodku, a hlavne po manželovej smrti, ktorá ju silno zasiahla, sa znovu naplno začala venovať vlastnej umeleckej tvorbe – predovšetkým maľovaniu. Je držiteľkou mnohých uznaní za svoj pedagogický prínos a ocenení za svoje diela. Okrem iného bola v roku 2002 aj iniciátorkou **Galantskej palety**, výstavy neprofesionálnych výtvarných umelcov. V januári 2025 sa uskutočnil už 23. ročník. Dodnes je veľmi aktívna a ani vo vysokom veku nestráca chuť do života. Naďalej tvorí, udržiava kontakty s bývalými spolužiakmi a aj s desiatkami svojich študentov. A teší sa z každého ďalšieho dňa.

Príbeh spracovali **Martin Miklošovič**, **Martin Rodák**, Post Bellum

Nechceme znova prežívať totalitu 20. storočia

Príbeh spracovali dokumentaristi z organizácie Post Bellum SK, ktorá vyhľadáva a dokumentuje spomienky pamätníkov na totalitné režimy 20. storočia. Aj vďaka vašej podpore budú môcť zaznamenať ďalšie príbehy, aby sa na ne nezabudlo a minulosť nemohol nikto spochybniť. **Máte tip na pamätníka, ktorého príbeh by sme mali spracovať? Napište nám na: pamatnici@postbellum.sk**

Post Bellum

www.postbellum.sk

Darujme.sk

Kampusy – projekty integrovaných špecializovaných vzdelávacích centier

Atraktívne a moderné. Takto si predstavujeme stredné školstvo v Bratislavskom kraji. Po tom, ako sme spustili konkrétne aktivity, aby odborné školstvo dosiahlo úroveň zodpovedajúcu 21. storočiu, sa posúvame ešte o úroveň vyššie a pripravujeme kampusy.

Kampus zdravia a športu v Petržalke

Sme opäť o pár krokov bližšie k vybudovaniu moderného kampusu zdravia a športu zameraného na segment zdravotníckeho vzdelávania, predovšetkým v odboroch asistent výživy, masér a fyzioterapeut, ktoré sú obsahovo prepojené pro-

fesionálnou športovou prípravou a vytvárajú priestor na vedecko-výskumné aktivity v oblasti rehabilitácie a regenerácie športovcov, ako aj v oblasti zdravého životného štýlu a liečby civilizačných ochorení v spolupráci s relevantnými partnermi z akademickej sféry (FTVŠ UK, Biomedicínske centrum SAV).

Vinársko-ovocinársky kampus v Modre

Modernej podpory v kraji sa dočká aj vinohradníctvo a vinárstvo. Novovybudovaný kampus v Modre bude zahŕňať školu, internát, odborné pracoviská, výskumné zariadenia, vínnu pivnicu, zázemie pre vinárov, ovocinárov a vedcov v oblasti potravinárstva. Okrem toho bude slúžiť

ako inovatívne centrum pre stredoškolské a celoživotné vzdelávanie, zamerané na zavádzanie moderných technológií a inovácií. Súčasťou projektu je i výskum pôvodných odrôd viniča a novošlachtencov.

Dôležitosť projektu bola potvrdená podpisom Memoranda o spolupráci v oblasti vedy, výskumu, vzdelávania a podpory vinohradníckeho, vinárskeho a ovocinárskeho sektora v SR. Memorandum podpísali Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo životného prostredia SR, BSK, mesto Modra, Národné poľnohospodárske a potravinárske centrum a Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre. Projektový zámer schválila aj Rada partnerstva.

Bratislavský kraj buduje špičkový kampus bioenergetiky a krajinotvorby v Bernolákove. Práce sú v plnom prúde

Bratislavský samosprávny kraj (BSK) realizuje jeden zo svojich ďalších ambiciózných projektov v oblasti odborného vzdelávania – moderný Kampus bioenergetiky a krajinotvorby v Bernolákove. Ide o jeden z troch kampusov BSK, ktoré sa stanú vlajkovými loďami pre nové, prakticky orientované študijné odbory. Nové centrum sa stane spoločným zázemím pre Strednú odbornú školu agrotechnickú J. A. Gagarina v Bernolákove a záhradnícku školu z Malinova, ktorá sa od septembra 2025 presťahuje do zrekonštruovaných objektov v tejto lokalite.

Juraj Droba, predseda BSK

„Kampus v Bernolákove je ukážkou toho, ako má vyzeráť odborné vzdelávanie 21. storočia. Vzniká tu inštitúcia, ktorá prepája poľnohospodárstvo, ochranu prírody, bioenergetiku a progresívne technológie. Zároveň ide o iniciatívu, ktorá reaguje na dlhodobý nedostatok špecialistov v týchto oblastiach. Našou snahou je vytvoriť energeticky úsporné a plne funkčné zázemie pre špičkové praktické vzdelávanie. Bude slúžiť aj ako priestor pre celoživotné učenie a aplikovaný výskum.“

Modernizácia a SMART technológie

Kľúčovými prvkami kampusu sú nové odborné učebne, zrekonštruovaný internát, exteriérové a interiérové edukačné prvky, ale aj unikátny skleník pre ekologické a udržateľné pestovanie plodín. Ten bude rozdelený na tri sektory s nezávisle nastaviteľnými podmienkami a bude slúžiť ako moderné centrum pre výučbu metód ako hydroponia, aeroponia či biomasa. Skleník aj ostatné objekty kampusu budú čerpať energiu z obnoviteľných

zdrojov – fotovoltických panelov, biomasových kotlov či zelenomodrých riešení. Tie nebudú len súčasťou infraštruktúry, ale aj vzdelávacím nástrojom pre študentov.

Fázy realizácie a investície

Projekt prebieha vo viacerých etapách. Prvá z nich – rekonštrukcia štyroch odborných učební pre záhradníkov a internátu – už prebieha. Nasledovať bude výstavba skleníka. Záverečná fáza zahŕňa komplexnú obnovu objektov vrátane zateplenia a úprav exteriérov. Celková investícia do kampusu presiahne 8 miliónov eur, pričom financovanie je zabezpečené kombináciou vlastných zdrojov

a fondov EÚ z Programu Slovensko a ďalších programov regionálneho rozvoja. „Ide o niekoľkoročný projekt, ktorý pripravujeme od roku 2022. Kým sme získali externé zdroje, do areálu sme investovali viac ako 4 milióny eur z vlastných prostriedkov. Aktuálne sa realizuje rekonštrukcia internátu a obnovené boli aj niektoré odborné a kmeňové učebne. Tie už dnes slúžia svojmu účelu. Z vlastných zdrojov sa nám podarilo zrekonštruovať aj fóliovník a niektoré vonkajšie priestranstvá. Bernolákovo tak už nebude slúžiť len pôvodnému poľnohospodárskemu zameraniu školy. Stane sa domovskou inštitúciou aj pre školu z Malinova

a zároveň sa výrazne posilní aj výučba v odbore bioenergetika. Otvoríme nové študijné odbory zamerané na ochranu životného prostredia,“ dopĺňa Barbora Lukáčová, riaditeľka odboru stratégie, územného rozvoja a riadenia projektov BSK. Kampus v Bernolákove by mal byť hotový na prelome rokov 2028/2029.

Excelentnosť v odbornom vzdelávaní

Projekt kampusu v Bernolákove reflektuje dlhodobú snahu BSK o zvýšenie atraktivity odborného vzdelávania a posilnenie väzby na prax. Na príprave a realizácii sa podieľajú aj strategickí partneri z verejného

a súkromného sektora vrátane Republikovej únie zamestnávateľov, Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory či Štátneho inštitútu odborného vzdelávania. Kampus bude plne pripravený podporovať moderné študijné programy a reagovať na požiadavky trhu práce v oblastiach bioenergetiky, pôdohospodárstva, krajinyotvorby a životného prostredia.

Fotky z kontrolného dňa

SKRYTÉ PRÍBEHY PETRŽALSKÉHO UMENIA

AUTOR IKONICKÝCH SLNEČNÝCH HODÍN SA ICH KOLAUDÁCIE NEDOŽIL

O výtvarnom dotvorení východnej radiály Petržalky, tzv. komunikácie C, dnes Dolnozemskej cesty, sme písali v minulom čísle Našej Petržalky (6/2025). S veľkorysým uplatnením výtvarných diel vo verejnom priestore sa počítalo aj pri stavbách nadväzujúcich na túto komunikáciu. V roku 1983 vznikli libretá výtvarného doriešenia dvoch veľkých stavieb – **Prístavného mosta** a **Vysokej školy ekonomickej** (VŠE, dnes Ekonomická univerzita Bratislava).

Prístavný most, ktorý sa spočiatku označoval ako „cestno-železničný most“, dostal v roku 1983 názov **Most hrdinov Dukly**, ktorý mu ostal až do premenovania na súčasný názov v roku 1993. V súvislosti s výtvarným dotvorením mosta, na ktoré bolo vyčlenených takmer 5 miliónov Kčs, mali vzniknúť štyri diela. To najmonumentálnejšie, na ktoré bola vyčlenená až tretina tohto rozpočtu, malo byť umiestnené na cípe pri vstupe do prístavu – na stvárnenie témy Uvítanie a víťazstvo bol oslovený sochár **Ján Kulich**. Z neznámych dôvodov sa však toto veľkolepé dielo realizácie nedočkalo.

Na ľavom brehu Dunaja sa každopádne podarilo podľa pôvodného plánu zrealizovať dve diela – *základný kameň* od **Vladimíra Durbáka** a *Oslavná stupa priateľstva* od **Ladislava Snopeka**. Tie môžeme dodnes obdivovať neďaleko vstupu do prístavu.

Slnečné hodiny

Na pravom brehu Dunaja pri zjazde z mosta a napojení na komunikáciu C bolo navrhnuté dielo, ktoré mal sochársky stvárniť **Štefan Prokop** v spolupráci s architektami **Ladislavom Beisetzrom**, **Jurajom Šimekom** a **Jurajom Jakubíkom**. Len málokto vie, že pod názvom *Mier a život* sa skrýva jedno z najznámejších, najmonumentálnejších a najikonickjších petržalských diel, ktoré všetci poznajú ako obrovské betónové slnečné hodiny pri Ekonomickej univerzite.

Dokončenie diela stanovené na jeseň 1986 sa z rôznych dôvodov

(nedostupnosť materiálu, stavebná nepripravenosť) posúvalo a dielo napokon skolaudovali až v decembri 1987. Slávnostného aktu, počas ktorého dokonca komisia konštatovala, že je zrealizované na vyššej výtvarnej úrovni ako bol pôvodný návrh, sa už Prokop nedočkal. Zomrel po ťažkej chorobe len tri týždne predtým. Mal iba 46 rokov.

Nezrealizovaný kampus

Hoci dnes sa zdá umiestnenie tohto diela mierne nelogické, pôvodne malo spolu s dotvorením okolia tvoriť dominantu a oddychové miesto na pešom ťahu od podchodu popod Dolnozemsú cestu pri vstupe do areálu VŠE. Podľa projektu z roku 1978, ktorý spracovala trojica architektov – **Anton Cimmermann**, **Henrich Kupec** a **Juraj Uličný** – sa mal areál školy rozprestierať až po dunajskú hrádzu.

Dnes tu stojace budovy sčasti naplňujú pôvodný návrh, v priestore bližšie k Prístavnému mostu sa však mali ťahať budovy internátov a za nimi sa mala nachádzať športová hala s plavárňou a početnými ihriskami. Malo ísť teda o kampus, ktorý by študentom poskytoval široké spektrum služieb. V miestach hlavného nástupného priestoru bola navrhnutá aula, ktorú sa však podarilo postaviť až v roku 2008 a nedávno pribudla aj športová hala vo východnej časti areálu.

Diela by rozptyľovali študentov

Výstavba komplexu začala v roku 1983 a prvý objekt

Slnečné hodiny alebo dielo *Mier a život* od Štefana Prokopa. | Foto: Martin Kleibl

Dielo *Na počesť Jantárovej cesty* od Štefana Belohradského vo vstupnej hale Ekonomickej univerzity Bratislava. | Foto: Archív MK

Dielo Štefana Tótha je dnes zarastené a schované za stromom. | Foto: Martin Kleibl

Výučba 1 (rektorát, Národohospodárska fakulta a Obchodná fakulta) bol dokončený až v roku 1991. Libreto k výtvarnému dotvoreniu 1. stavby vzniklo v roku 1983 a počítalo sa tu s veľkorysou investíciou do umenia. Suma takmer 4 milióny Kčs predstavovala až 1,45% z celkovej ceny stavby, čo bolo vysvetlené tým, že „*VŠE svojim spoločensko-politickým poslaním zaujíma popredné miesto v našom školstve, a preto sa súhlasí s tým, aby sa venovala zvýšená pozornosť výtvarnému dotvoreniu priestorov školy*“.

V librete sa uvádza až 21 výtvarne stvárnených prvkov – okrem plastík a reliéfov vo vstupnej hale budovy sa tu spomína aj riešenie akustických prvkov a umeleckých diel v posluchárňach. Komisia však s niektorými dielami nesúhlasila a odporučila z nich na realizáciu iba sedem. Výhrady boli najmä voči dielam umiestneným v posluchárňach, pretože akustické prvky by mali byť súčasťou architektonického riešenia a umelecké diela na stenách by mohli študentov rozptyľovať.

Na dielo č. 21, ktorým mala byť monumentálna plastika pri vstupe do areálu, komisia odporučila vzhľadom na význam umiestnenia vypísať samostatnú sochársku

súťaž. Je možné, že ide o dielo, ktoré v roku 1983 navrhol **Peter Günther** s architektom **Petrom Jančom**, ale jeho realizácia sa neuskutočnila. Zachovali sa iba fotografie modelov štyroch variácií stvárnenia 5,5-metrového objektu, ktorý mal stáť v blízkosti podchodu na pešej trase ku škole. (Viac v Našej Petržalke 6/2025)

Skrytá plastika

Ďalším prepracovaním libreta sa v rámci dotvorenia prvej stavby vykryštalizovalo už iba päť výtvar-

ných diel. Išlo o plastiku vo vstupnej hale, reliéf v respíriu, skulptúru v átriu, zavesené fasádne prvky a informačný systém v celkovej sume 1,5 milióna Kčs. Komisia však ďalej neodporučila realizovať reliéf v respíriu a navrhla finančné náklady na dve diela spojiť iba do plastiky vo vstupnej hale. Jeho realizácia bola zadaná **Štefanovi Belohradskému**, ktorý predložil svoj návrh v roku 1990. Išlo o priestorový celokový objekt z mosadze a hliníka s rozmermi 9 x 6 metrov a výškou 5 metrov. Jej téma mala vyjadrovať „*význam a postavenie ekonomiky, riadenia a plánovania ako základného predpokladu rozvoja socialistickej spoločnosti*“.

Keďže dielo sa realizovalo už po revolúcii a osadené bolo v roku 1991, mohol si autor dovoliť premenovať ho *Na počesť Jantárovej cesty*. Táto monumentálna plastika od významného sochára, ktorému dokonca v 70. rokoch v rámci normalizačného obrazoborectva v Bratislave zničili dielo *Trikolóru* na Vilovej ulici v Petržalke, tu stojí dodnes. Žiaľ, je schované za nástenkami, a z druhej strany zaniká za automatmi na nápoje, takže jeho vyznenie vo vstupnom vestibule je úplne potlačené.

Informačný systém ako umenie

Ďalším realizovaným dielom v interiéri je informačný systém, ktorý navrhli dvaja z trojice architektov stavby – **Henrich Kupec** a **Juraj Uličný**. Išlo o vytvorenie

informačného systému v podobe smerovníkov umiestnených na hliníkových podhl'adoch na schodisku a chodbách, označení miestností a glazovaných keramických reliéfov označujúcich posluchárne. Tie boli doplnené aj o keramické obklady okolo dverí do posluchárni. Orientačné tabuľky sú už dnes prekryté novými, ale keramické reliéfy a obklady sa tu nachádzajú dodnes.

Zaujímavé dielo, ktoré je situované v priestore átria pred vstupom do internátu, je plastika so siedmimi kameňmi od **Štefana Tótha**. Tvoria ho dva betónové piliere pripomínajúce dve postavy, ktoré boli pôvodne spojené dvomi bronzovými tyčami. Tie však časom niekto ukradol. Z dvoch strán diela je v poloblúku v tráve umiestnených sedem kameňov s rôznymi vytesanými znakmi – slnko, voda, oheň a ďalšie, ktoré sa zatiaľ nepodarilo presne identifikovať. Z dôvodu neúdržby sú kamenné znaky zarastené trávou a celé dielo schované za veľkým orechom, takže ho veľkú časť roka nevidno.

Fasáda od Jankoviča?

Medzi poslednými dielami, ktoré mali v rámci 1. stavby VŠE vzniknúť, je aj vertikálne členenie fasády, ktorých formu mal navrhnuť **Jozef Jankovič**. Či sa tak naozaj stalo a toto dielo predstavujú betónové prvky v tvare U, ktoré vytvárajú pravidelné členenie celej fasády, nevieme s určitosťou potvrdiť.

Druhá budova EUBA sa začala stavať až po revolúcii a bola daná do užívania v roku 1996, takže sa na ňu už zákon – tzv. Hlava V, ktorá prikazovala časť rozpočtu na stavbu diela vyčleniť na jej umelecké dotvorenie – už nevztáhovala. Jediné diela, ktoré tu môžeme nájsť, sú teda dve pamätne tabule pri vstupe do budovy – tabuľa Jura Hronca a Vysokej školy obchodnej.

Martin Kleibl

Označenie posluchárni, ktoré navrhli architekti Juraj Uličný a Henrich Kupec. Foto: Martin Kleibl

Realizáciu výskumu podporil z verejných zdrojov formou štipendia Fond na podporu umenia.

LETO S KNIŽNICOU PETRŽALKA

Petržalská knižnica začne počas letných mesiacov pracovať na novej centrále na Fedinovej ulici, to však neznamená, že čitateľov nechá bez podujatí. Tu je malá ochutnávka z toho, čo pripravila pre milovníkov literatúry.

PREČÍTANÉ LETO

Aj tento rok sa Knižnica Petržalka stala súčasťou celoslovenského projektu Prečítané leto, ktorý bude prebiehať počas dvoch prázdninových mesiacov. Na det-ských a rodinných pobočkách knižnice pripravili knižníčky a knihovníci rôzne súťaže, výtvarné dielničky, čítania, detské kvízy a divadielka, ktoré doplnia letný voľnočasový program. Hlavným cieľom je nasmerovať deti k literatúre a po-môcť, aby túto zručnosť a záujem o čítané a počuté slovo počas

prázdnin nestratili. Brožúrky k let-ným čitateľským aktivitám dostane rodič alebo dieťa v pobočkách knižnice na vyžiadanie.

1. 7. - 22. 8.
Knižnica Furdekova 1
Knižnica Vyšehradská 27
Knižnica Turnianska 10
Knižnica Prokofievova 5

Brožúrky k letným čitateľským aktivitám dostane rodič alebo dieťa v pobočkách knižnice. | Foto: Rebeka Ōsziová

DIVADLO TUŠ: JANKO

Scénická koláž Divadla TUŠ prezentuje výber najznámejších kníh spisovateľa Jána Uli-čianskeho. Deti tak spoznajú Analfabetu Negramotnú, Lízu – mačku z Trojice, Malú princeznú, Pána Nápada, ktorý zachraňuje svet, Snehuliacke ostrovy či Leonarda – kocúra z ulice. V predstavení účinkujú krásne bábkы inšpirované ilustrá-ciami z kníh

Foto: Divadlo Tuš

12. 8. | 10:00 - 11:00 | Knižnica Vavilovova 26 | Klub pod terasou | vstup voľný

LETNÉ PRÍLIVY ČÍTANIA

Vezmi si knihu alebo časopis zdarma a rozčítaj si svoje leto. Petržalská knižnica zo svojich fondov vy-radila knihy a časopisy, ktoré si ešte vedia nájsť svoje miesto v rukách čitateľov počas až do konca augusta. Knihy a časopisy záujemcom rozdáваме zdarma

25. 7. | 8. 8. | 10:00 - 15:00
Drevené pódium pri bufete Šutrovka

LETNÝ KLAVÍRNY KONCERT JURAJA KUCHÁRA

Petržalská knižnica ponúka kultúrne vyžitie naprieč rôznymi žánrami umenia. Študent hry na klavír Juraj Kuchár svojím malým koncertom spríjemní jedno júlové predpoludnie nielen klientom a pracovníkom Domova sociálnych služieb (DSS) MOST, ale aj všetkým náv-števníkom knižnice.

17. 7. | 10:00 - 11:00
Knižnica Prokofievova 5
vstup voľný

Viera Némethová
Knižnica Petržalka

KULTÚRNE LETO V PETRŽALKE 2025

PROGRAM POČAS LETNÝCH MESIACOV

27. JÚN | 17:00 - 20:00
Otvorenie Leta na Draždiaku
Veolia Aréna Draždiak
Dominika Mírgová, Choduliari, Z rozprávky do rozprávky

6. JÚL | 14:00 - 22:00
Bratislavský dobový piknik
Sad Janka Kráľa - gotická veža
Fats Jazz Band, tanečné workshopy B-swing,
C.a K. orchester, módna prehliadka, sprievodný program

11. JÚL | 21:00 - 23:15
Letné kino: Vlny
zadná stena DK Lúky
Réžia: Jiří Mádľ, 2024, 131 min, MP12, násilie, strach, sex

17. JÚL 2025 | 10:00 - 11:00
Letný klavírny koncert Juraja Kuchara
knížnica Prokofievova 5
Koncert pre klientov DSS Most a pre návštevníkov knižnice

18. JÚL | 16:00 - 21:00
Pôdorys beatu
pred DK Zrkadlový háj
Supa & Vec, Leylofaj, stand up Silné reči

25. JÚL 2025 | 10:00 - 15:00
Letné prílivy čítania
Drevené pódium pri bufete Šutrovka
Vezmi si knihu / časopis zdarma a rozčítaj si svoje
leto s petržalskou knižnicou

25. JÚL | 21:00 - 23:30
Letné kino: Tanečnica v tme
zadná stena DK Lúky
Réžia: Lars von Trier, 2000, 140 min., MP12

2. AUGUST | 11:00 - 18:00
Žúr na betón
Nobelovo námestie
Street dance battle, Pikoschky, tanečné workshopy,
sídľisková jazda na korčuliach, sprievodný program

8. AUGUST | 21:00 - 22:30
Letné kino: Až vyjde mesiac
zadná stena DK Lúky
Réžia: Wes Anderson, 2012, 90 min., MP12

16. AUGUST | 10:00 - 21:00
Letná vlna fantázie
Veľký Draždiak
Súťaž DIY plavidiel, Le Payaco, Ventolin,
vodné atrakcie, sprievodný program

22. AUGUST | 21:00 - 22:00
Letné kino: Rozchod Nadera a Simin
zadná stena DK Lúky
Réžia: Asghar Farhadi, 2011, 120 min. MP15, násilie,
strach, vulgarizmy

31. AUGUST
Na palube jednorožca
Sad Janka Kráľa

PRAVIDELNE POČAS LETA

1. JÚL - 22. AUGUST
Prečítané leto
knížnica Furdekova 1, Vyšehradská 27,
Turnianska 10, Prokofievova 5
Celoslovenský projekt aktivít,
zábavy a výberu kníh.

PONDELKY | 9:00 - 10:00
Zdravie nám pristane
Pápežská lúka | CC Centrum

ŠTVRTKY | 7:30 - 8:30
Zdravá jóga
Sad Janka Kráľa

VÍKENDY
Leto na Draždiaku
Veľký Draždiak

VSTUP NA VŠETKY PODUJATIA ZDARMA

VIAC INFORMÁCIÍ NÁJDETE NA
[PETRZALKA.SK/KULTURNELETO](https://petrzalka.sk/kulturne leto)

ROZTLIESKAVAČKY NIE SÚ MRCHY

Až dva tímy malých cheerleaderiek z petržalských základných škôl tento rok vystúpili na majstrovské stupne víťazov. Na slovenskom šampionáte obsadili najvyššie priečky.

Zuzana Židková trénuje tímy cheerleaderiek na dvoch petržalských školách ZŠ Budatínska a ZŠ Turnianska. | Foto: Archív Z. Ž.

Máloktorý ženský šport sa spája s toľkým kliše ako práve cheerleading. Tak predovšetkým pôvodne vôbec nešlo o ženskú disciplínu, „roztlieskať“ začali chlapi. Na to, že je oveľa príjemnejšie, ak drsnosť futbalových zápasov zjemnia dievčatá, sa prišlo až po 2. svetovej vojne – a obľuba cheerleadingu okamžite raketovo vzrástla. Od roku 2021 cheerleading uznal aj Medzinárodný olympijský výbor a má ambíciu stať sa súčasťou letnej olympiády.

Z amerických filmov by sa mohlo zdať, že roztlieskavaniu sa venujú predovšetkým krásne, ale nafúkané mrchy, ktoré určujú trendy a šikajú menej dokonalé spolužiacky. „Je to nezmysel. Práve naopak, cheerleading je presne ten šport, ktorý môže robiť doslova každý. Jeho podstatou je spolupráca,“ tvrdí **Zuzana Židková**, trénerka dvoch školských tímov v Petržalke – cheerleaderky vychováva na Základných školách Budatínska a Turnianska.

Spoza bránok na súťaže

„Cheerleadingu sa venujem už vyše dvadsať rokov. Keď na Slované robili nábor na roztlieskavačky, práve som skončila s atletikou. Priblížila som sa – a prijali ma,“ približuje svoje začiatky Židková. „Trénerka vo mne asi videla potenciál, lebo onedlho zo mňa urobila svoju asistentku – mala som vtedy len šestnásť rokov.“

Okrem trénovania detí viedla v Slované skupinky dievčat, ktoré roztlieskavali za bránkami. „Tam si ma všimli chlapi z amerického futbalu z tímu Monarchs, ktorí chodili na hokej a oslovili ma, že potrebujú niekoho, kto by viedol ich dievčatá, ktoré by robili seriózny športový cheerleading. Keďže som veľmi súťaživá, hneď ma to chytilo,“ priznáva so smiechom.

Na Slovensku bol cheerleading dlho v plienkach, súťažil sa chodilo do Čiech; neexistoval zväz, ktorý by šport zastrešoval a vychovával trénerov (Slovenská cheer únia vznikla v marci 2022), ani reprezentačný tím. „V podstate sme nemali žiadne relevantné skúsenosti. Robili sme zostavy, ktoré sme si napozerali z amerických videí, alebo videli na súťažiach. Keď sa nám niečo páčilo, natočili sme si to a skúšali dovtedy, kým sa nám to nepodarilo,“ približuje so smiechom.

Rukami jej prešlo toľko dievčat, že to už ani nedokáže spočítať. „Niektoré mi už dali trénovať svoje deti,“ krúti neveriacky hlavou. „Chvíľku som si dala v trénovaní pauzu, keď som mala svoje deti, možno tri-štyri roky. A keď som sa vrátila, na ZŠ Budatínskej som otvorila krúžok cheerleaderiek – to bolo okolo roku 2017.“

Na slovenskom šampionáte sa darilo aj tímu zo ZŠ Turnianska – skončil druhý. | Foto: Archív Z. Ž.

Šport pre všetkých

Odvtedy sa mnohé zmenilo. Popularite cheerleadingu na školách pomohlo, keď sa dostal na hodiny telesnej výchovy v rámci tzv. modulov (modul *Cheer je cool*), projektu ministerstva školstva, ktorého cieľom je skvalitniť hodiny telesnej výchovy prostredníctvom inováčného obsahu.

Ustálili sa tiež pravidlá, súťaženie sa – okrem typov cheerleadingu – rozčlenilo na šesť levelov podľa obtiažnosti cvikov.

Pod cheerleadingom si zvyčajne predstavíme buď tancujúce dievčatá s farebnými pompomami alebo dievčatá, ktoré stavajú veže z vlastných tel, pričom lietajú predvážajúc neuveriteľné akrobatické kúsky. „Je toho trochu viac. Kategória cheer – tá sa delí na individual, partners stunt (chlapec dvíha dievča), ešte sú aj group stunt, kde päť dievčat dvíha rôzne varianty stuntov, a kategória dance – tam je híp hóp, pomopoms a jazzová kategória,“ približuje Židková. „Takže každý si tam nájde svoje, je to naozaj šport pre širokú verejnosť, od maličkých škôľkarov až po dospelákov. Nájde sa v tom dieťa silnejšej postavy, vysoké i malinké,“ zdôrazňuje.

Každý robí všetko

„Mnohí rodičia k nám nechceli priblížiť deti, lebo si mysleli, že budú len vrtieť zadkami v krátkych tričkách a sukienkach. Ale u nás to určite nie je o tomto,“ spomína so smiechom Židková. „Ako školský tím si nevieme dovoliť zaplatiť za kostým 80 eur. A od rodičov tie peniaze pýtať nechcem. Máme jednoduché kostýmy, ale dievčatá v nich vyzerajú dobre,“ hovorí Židková.

Petržalské cheerleaderky trénujú dva dni v týždni hodinu, dvakrát do mesiaca majú troj-štvorhodinové sústredenie, kde Židkovej pomáhajú aj skúsené cheerleaderky z tímu M&M. „Na začiatku – október, november, december – naberalíme silu, aby dievčatá spevnili a boli schopné robiť či už akrobatické prvky alebo stunts. S topmi zasa trénujeme balans ohybnosť a pružnosť. Je veľa aspektov, ktoré musíme na tréningu stíhať a je náročné zostaviť ho, keď na to máte hodinu. Je rozdiel, keď kluby trénujú dvojhodinovo aj trikrát za týždeň. Ale moje dievčatá sú šikovné a zatiaľ stíhame. Vieme robiť veci ako v iných kluboch a keby sme mali ešte ten tréning navyše, tak možno by to dalo aj viac,“ myslí si trénerka a dodáva, že vždy sa snaží, aby všetky dievčatá ovládali každú pozíciu a prvky – aby v prípade potreby mohli za seba zaskočiť.

Medzi dievčatami

„V školskom športe máme jednu kategóriu s tým, že zastrešujeme základnú školu všetky ročníky. Na

Malé roztľieskavačky zo ZŠ Budatínska získali na Majstrovstvách Slovenska 2025 zlato. | Foto: Archív Z. Ž.

ZŠ Budatínska máme v tíme 15 dievčat – najstaršie sú siedmačky – a jedného chlapca. Na Turnianskej bolo spočiatku menej detí, ale už sa to zlepšilo – teraz som ich mala tridsať. Teším sa, že je o cheerleading záujem, lebo, pravdupovediac, je to veľká drina. Je tam veľa gymnastiky, veľa stuntov, ktoré musíme natréňovať,“ priznáva trénerka.

Top: Osoba, ktorá je zdvíhaná a vyhadzovaná.
Base/Bases: Osoby, ktoré držia a zdvíhajú topa.
Stunt: Akrobatický prvok, kde jeden alebo viac ľudí drží, vyhazuje alebo zdvíha iného člena tímu. Stunts sú základnými prvkami pyramídových zostáv v cheerleadingu.
Pyramídy: Zostavy viacerých stuntov, ktoré sú navzájom prepojené.

A aký je najčastejší dôvod, že sa rozhodnú práve pre cheerleading? „Podľa toho, čo mi hovoria, páči sa im, že je tam v podstate všetko – gymnastika, akrobacia i tanec,“ prezrádza Židková.

Mimochodom, ten spomínaný chlapec z Budatínskej je jej syn. „Keďže od malička vyrastal s roztľieskavačkami a popri karate robí rekreačne gymnastiku, chcel to skúsiť. Pýtala som sa ho, či sa nebude hanbiť a nebude mu to blbé, že je sám medzi dievčatami... Povedal mi, že keby s tým mal niekto problém, tak si ho uprať,“ smeje sa Židková. Po úspešnom roku – s dievčatami získal titul maj-

stra Slovenska v kategórii školských tímov – sa už však pokračovať nechystá. Alebo presnejšie, nie ako cheerleader. „Navrhol, že mi bude radšej robiť asistenta.“

Majsterky

Židková hovorí, že je nesmierne vďačná za podporu, ktorá sa jej dostáva nielen od riaditeľiek oboch základných škôl – Zlaty Halahijovej (ZŠ Turnianska) a Michaely Sotáckovej (ZŠ Budatínska), ale aj viceprezidentky Slovak Cheer Union **Andrey Paňko**. „Bez ich pomoci sme to asi dávali len s problémami,“ priznáva.

Skvélé je, že malým petržalským cheerleaderkám darí – a to aj v európskej konkurencii. Napríklad tento rok sa na medzinárodnej súťaži Donau Cheer Open v Bratislave v kategórii školských tímov so skupinovými choreografiami umiestnila ZŠ Budatínska na druhom a ZŠ Turnianska na treťom mieste.

A tohoročné majstrovstvá Slovenska doslova ovládli. Tím zo ZŠ Budatínska vybojoval najcennejší zlatý kov, ZŠ Turnianska skončila v tesnom závесе na 2. mieste. „Uvidíme, ako sa nám bude dariť na budúci rok. Verím, že sa k nám pridajú ďalšie šikovné dievčatá,“ láka trénerka. „Cheerleading je skvelý šport a som si istá, že ich bude baviť.“

Martina Štefániková

LETNÁ Odstávka PLAVÁRNE

28. JÚL - 3. AUGUST

Petržalská
PLAVÁRNE

PETRŽALKA
SPORTUJE

@petrzalkasportuje
petrzalkasportuje.sk

**RICHARD
OSMAN**

Nová séria
autora
STYKČOVÝ
KLUB
DETEKTIVOV

**Riešime
vraždy**

V letnom dvojčíse hráte s vydavateľstvom **Slovart** o detektívny román **Riešime vraždy** od autora bestselleru Štvrtkový klub detektívov **Richarda Osmana**.

Držíme palce!

Naša Petržalka, bezplatné samosprávne noviny, mesačník, 53 000 kusov, ISSN 2644-5719, EV 5826/19 | Redakcia: Referát komunikácie Miestneho úradu Petržalka | noviny@petrzalka.sk, +421 947 487 088 | Tlač: MAFRAPRINT, Petr Turvna, +420 734 517 178 | Vydavateľ: Mestská časť Bratislava-Petržalka, Kuťkíškova 17, 851 02 Bratislava, IČO: 00 603 201